

ONZE
VOGELS

51^E JAARGANG N^O 5, MEI 1990

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS

use!

De

VOGELS

ISSN 0030-3224

N VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 49.000)

REDACTIE

C.E. van Berkel
Chr. Walraven
Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeelten daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties – ook die van leden en abonnees – met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere inlichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de NBvV, Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vraag en Aanbod'.

VRAGEN OVER?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Maasdamlaan 45, 2181 X3 Hillegom.
HARZERS aan: M.A. Paans, Leeuwerik 78, 5165 KZ Waspik.
KLEUFKANARIES aan: F.M. Verschuur, Alb. Grootln. 17, 1412 EL Naarden.
VORM- EN POSTUURKANARIES aan: P.L. Huizinga, Marathonstr. 32, 7541 BM Enschede.
EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN AGAPORNIDEN aan: D.A. Dulvis, St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.
ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN BASTAARDEN aan: C. van Elven, Van N. van Eemnesln. 7, 8384 EA Wilhelminaoord.
TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan: M. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.
VRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: G.M. Essenberg, Van Beethovenln. 213, 3144 AE Maassluis.
GRASPARKIETEN aan: S. Harkema, Prov. weg 29a, 9677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourport, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer V-280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op
25 juni 1990

IN DIT NUMMER

	pag.
Basilornis	196
Vermoedelijke indeling van het x-chromosoom	198
Amerikaanse spottijster	200
De gould-amadine en zijn mutatie	206
De wildzangproblematiek: een inventarisatie	211
Kweek met Groenpoot patrijzen	214
Kalender	215
De Roodoor Ara	216
Muizen..... vaak een ergenis	219
Zwartkopgrasmus	220
Volière van de maand	222
Over kleurkanaries	225
Het Blauwgrijze roodstaartje	229
De vogels van China	232
Standaard in praktijk	233
Geslachtsbepaling d.m.v. Chromosoomonderzoek	235
Het waarom	237
N.B.v.V. Boekenservice	238
Bondsmedelingen	239

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Van Keulen, Quiko, I.C.B.	202
Kemo Aikmaar, J.J. Postema, F. Thijssen Mill, Wolro, Bogena	210
Keesmaat	218
WOVO, W. Stijger, Fauna metaalwaren b.v. Kloeg	222
Orni-Mondo, GEHU, Cédé	224
Beaphar	228
Vraag en Aanbod	230
S. v. 't Hart, H. Dijks, Fauna metaalwaren b.v.	
R. Zagers, Cédé	231
K.B.O.F.	234
Holland Diervoeders	236
Henk van Os, Ardi Electronics	238

Foto voorplaat: Koningsbeo of celebesspreeuw

Foto: C. Scholtz/W.Plomp

Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v.

Postbus 59, 3100 AB Schiedam – Telefoon (010) 462 29 22

De vogels van het geslacht

“BASILORNIS”

Tekst: G.M. Essenberg
Foto's: C. Scholtz/Plomp.

Inleiding.

Op de voorzijde zag u al een foto van de Celebesspreeuw. Prachtige vogels die zeer zelden ingevoerd worden. Zij worden dan verhandeld onder de naam "Koningsbeo".

Ergens begrijpelijk, want de geslachtsnaam is Basilornis en ruw vertaald in het latijn betekent dit "Koningsvogel".

Ook de Engelse naam helpt weer een handje mee, hier heet hij weer "King Starling". In de Nederlandse literatuur worden de vogels "Spreeuw" genoemd en hier houden we ons maar aan. Het geslacht Basilornis bestaat uit 4 soorten, ondersoorten zijn niet bekend. Zij komen uitsluitend voor op enkele eilanden tussen de Filipijnen en Celebes.

Taxonomie:

Orde: Passeriformes - Zangvogels.

Suborde: Oscines - Zangvogels.

Familie: Sturnidae - Spreeuwen.

Subfamilie: Sturninae - Echte spreeuwen.

Geslacht: Basilornis

Soort: 1. Basilornis celebensis
2. Basilornis galeatus

3. Basilornis corythaix,
4. Basilornis miranda.

Nederlandse naam:

1. Celebesspreeuw,
2. Kuifspreeuw,
3. Molukse of Ceram spreeuw,
4. Prachtspreeuw.

Engelse naam:

1. Celebes King Starling,
2. Greater King Starling
3. Ceram King Starling,
4. Mount Apo King Starling.

Herkomst;

Basilornis celebensis komt uitsluitend op Celebes voor. *Basilornis galeatus* komt voor op de Banggai- en de Sulaeilanden.

Basilornis corythaix komt voor op Cerameland en de Molukken.

Basilornis miranda tenslotte vinden we op Mindanao-eiland en de Philippijnen.

Kenmerken;

De Celebesspreeuw is wat forser dan onze Europese spreeuw, de staart is vrij lang; ongeveer 15 cm.

De hoofdkleur is glanzend zwart met een purpergroene waas. Vanaf de schouders tot aan de borst zien we een strogele brede strook, ook in de oorstreek zien we een soort strogele bevedering. Het meest opvallend bij deze vogels zijn de kruinveren, deze zijn schubvormig opgericht en vormen een schijfvormige kuif, die tot de neusgaten overloopt. De poten en snavel zijn geel, de ogen roodbruin.

Op de foto zien we dat de rechtse vogel wat fletser van kleur is, ook de opvallende kuif ontbreekt.

Vermoedelijk is dit een jonge vogel of een vrouwtje.

De Molukse of Ceramspreeuw, verschilt van de vorige door het ontbreken van de strogele veren achter de oorstreek, door de gelijk-witte kleur van de kropstreek en doordat de kuif in het midden een rij lange opstaande veren heeft.

De Prachtspreeuw is een vrij forse vogel die samen met zijn staart ongeveer 27 cm meet.

De hoofdkleur is glanzend blauwgroen, de stuit is wit, de grote en kleine slagpennen zijn bruinrood.

Op de kop staat een opvallende kuif bestaande uit losse stroachtige veren, de middelste veren zijn vrij lang, vanaf de snavel lopen zij als het ware schuin omhoog naar het midden, daarna zakken zij weer af naar de achterkop. Om de ogen zien we een naakte gele huid, ook de poten, snavel en ogen zijn geel. Van de Kuifspreeuw zijn helaas nog geen gegevens bekend.

Voedsel;

Zoals alle vogels van de spreeuwfamilie eten ook deze vogels vele soorten insecten, kleine gewervelde diertjes, bessen en vele andere soorten vruchten.

Geluid en broedgedrag;

Helaas wordt over het broedgedrag, het geluid wat zij maken enz. totaal niets in de literatuur vermeld.

Literatuur;

A complete checklist of the Birds of the World, Howard and Moore, 1980.
Checklist of Birds of the World, volume XV, Peters, 1962.

Het leven der dieren IX- Vogels 3, Grzymek, 1971.

Philippine Birds, John E. duPont, 1971.
Vogelxpresse, 2e jaargang no. 2/3, J. v.d. Brugge, 1973.

Vermoedelijke indeling van het X

Het bewust uitlokken van crossing-overs tussen geslachtsgebonden factoren is een buitengewoon boeiende aangelegenheid die voor het eerst op grote schaal werd toegepast door Taylor en Warner in 1961. Een groot aantal proefparingen waarbij zowel norm./cin-op type I als norm./cin-op type II mannen werden gebruikt leverden 82 jongen op waarvan 26 stuks crossing-overs waren en 56 niet crossing-overs.

Om nu de c.o. waarde te berekenen moet het aantal crossing-overs worden gedeeld door het totaal aantal jongen dat is dus $26/82=31,7\%$, ruwweg 1 op 3. Zelf ben ik al enige tijd bezig de c.o. waarde tussen de opaline en de leiblaauw factor te bepalen en in fig. 1 ziet u het voorlopige resultaat. Om een en ander niet onnodig ingewikkeld te maken werd uitsluitend gekeken naar het aantal c.o. poppen en van de tot nog toe 30 geboren poppen vond ik 13 crossing-overs. De c.o. waarde tussen de op. en de sl. factor wordt dan $13/30=43,3\%$. Dit betekent dat de opaline en de leiblaauwfactor verder uit elkaar liggen dan tot nog toe bekend was.

Zoals in het schema te zien is bestaat het x-chromosoom uit twee armen die verschillen in lengte en d.m.v. een brug (het centromeer) met elkaar verbonden zijn. De ratio van deze armen is 1:1,5 d.w.z. dat de lange arm 1,5x langer is dan de korte. (Rothfels 1963) Het x-chromosoom is het vijfde in de reeks en is even groot als het vierde, het vierde is metacentrisch, het vijfde acrocentrisch, d.w.z. dat de plaats van het centromeer verschillend is. Het bevat $\pm 10\%$ (Haploid) van het erfelijk materiaal bij de grasparkiet. (Beçak 1964).

Om nu een redelijk beeld te krijgen van de indeling van het x-chromosoom van de grasparkiet volgen hier nog enige wetenswaardigheden met betrekking tot het verschijnsel crossing-over.

De kans op recombinatie (c.o.) is niet op alle plaatsen langs het chromosoom even groot, deze kans is waarschijnlijk kleiner vlakbij het centromeer en aan de uiteinden dan midden in de lange of korte arm van het chromosoom.

De waarschijnlijkheid waarmee crossing-over plaats vindt, hangt af van de afstand tussen de loci. De afstand tussen twee loci kan, vooral op de langere chromosomen zo groot zijn, dat er vrijwel altijd meerdere crossing-overs plaats

vinden hetgeen ook uit mijn proefparingen is gebleken. Bij vogels kunnen crossing overs tussen de beide x-chromosomen uitsluitend bij de man ontstaan en wel gedurende de reductiedeling of meiose. De pop heeft n.l. slechts één x-chromosoom en crossing-overs met het y-chromosoom zijn vanwege het heterochromatische karakter van deze beide chromosomen onder normale omstandigheden niet mogelijk. Het punt waar de overstekende chromatiden elkaar kruisen noemt men een chiasma naar de griekse letter x. Een chiasma ontstaat doordat de deelnemende chromatiden breken en met de andere dan de oorspronkelijke chromatide weer verbinden. De uitwisseling geschiedt na breken op precies overeenkomstige plaatsen. Het voorkomen van meer dan één overkruizing leidt nooit tot een overkruizingspercentage dat hoger is dan 50.

door Ine Onsmán

Hoog ontwikkelde chromosomen, waartoe we die van vogels ook mogen rekenen, hebben een positieve interferentie, d.w.z. dat punten van uitwisseling slechts een kleine kans hebben dicht bij elkaar gevonden te worden. Dat zou betekenen dat b.v. het ontstaan van twee chiasmata op de korte arm van het x-chromosoom van de grasparkiet niet vaak voorkomt.

Dubbele crossing-overs komen relatief vaak voor in het x-chromosoom bij kippen (Warren 1927) en ook in het x-

chromosoom van de grasparkiet heb ik dit verschijnsel waargenomen, hetgeen blijkt uit de volgende paring waarbij drie geslachtsgebonden factoren tegelijk betrokken zijn n.l. norm./sl-(op-cin) man x opaline leiblaauwe pop, in formuletaal:

$$\frac{x^{sl}}{x^{norm-cin}} \times \frac{op-sl}{x y}$$

Deze paring leverde in totaal 23 jongen op waarvan 11 mannen en 12 poppen. Zo'n paring geeft direkt al een goed beeld van wat er met het x-chromosoom gebeurd tijdens de meiose. Het aantal verschillende fenotypen dat deze paring opleverde bleek in eerste instantie twee maal zo hoog als verwacht mocht worden n.l. zes en wel als volgt verdeeld:

Geheel volgens verwachting:

- zes opaline mannen
- vijf opaline-cinnamon poppen
- twee leiblaauwe mannen
- drie leiblaauwe poppen

Niet volgens verwachting:

- vier cinnamon poppen
- twee normale mannen (dus niet leiblaauw)
- één opaline-leiblaauwe man

De twee normale (niet leiblaauwe) mannen en de opaline-leiblaauwe man zijn dan uit dubbele crossing-overs ontstaan. In totaal zijn bij deze paring theoretisch zelfs acht verschillende fenotypen mogelijk n.l.:

1. opaline mannen en poppen
2. opaline-cinnamon poppen
3. leiblaauwe mannen en poppen
4. cinnamon poppen
5. normale mannen (niet leiblaauw)

OUDERS	♀ NORMAAL / OP-SL [TYPE I]	Normale verwachting poppen	Totaal aantal poppen	Normale poppen	Opaline- leiblaauwe poppen	Crossing-overs	
						Leiblaauwe poppen	Opaline poppen
	♀ NORMAAL	50% op-sl 50% Norm.	12	1	3	2	6
OUDERS	♀ NORMAAL / OP-SL [TYPE II]	Normale verwachting poppen	Totaal aantal poppen	Opaline poppen	Leiblaauwe poppen	Crossing-overs	
						Opaline- leiblaauwe poppen	
	♀ NORMAAL	50% Opaline 50% Leibl.	18	8	5		5

Fig. 1

Een type I vogel = op en sl factor samen op één chromosoom.

Een type II vogel = op en sl factor verdeeld over beide chromosomen.

chromosoom bij de grasparkiet

6. opaline-leiblauwe mannen en poppen
7. leiblauwe-cinnamon poppen
8. opaline-leiblauwe-cinnamon poppen

Op fig. 2 is de vermoedelijke indeling te zien waarbij de donkere banden de gebieden met actieve genen weergeven en de witte banden de gedeelten die bestaan uit heterochromatine, dat zijn gedeelten in het DNA waar weinig tot geen actieve genen zetelen. (Rothfels 1963, Ansari 1986)

Deze indeling is echter een hypothese die enige verklaring vereist. De opaline en de leiblauwfactor liggen zover uit elkaar dat ze vrijwel zeker aan weerszijden van het centromeer liggen op de verst uit elkaar liggende donkere banden. Op de lange arm bevinden zich vier van zulke banden en op de korte arm één. (Ansari 1986).

De leiblauw, cinnamon en ino factor liggen zo dicht bij elkaar dat ze zich vrijwel zeker binnen één zo'n band bevinden. De crossing-over ratio tussen de opaline factor en de lacewing blijkt net als tussen opaline en cinnamon 1:3 te zijn, het is vrij makkelijk om een opaline lacewing te kweken en ook opaline ino's zijn geen uitzondering, al

is dit door de maskerende werking van de ino factor niet te zien. De vele opaline mannen die split zijn voor ino bewijzen echter dat het wel zo is. Ik laat hier even in het midden of de lacewing een mutatie combinatie is of niet, daarover later meer.

Waarom ik nu de opalinefactor op de laatste band van de lange arm vermoed heeft de volgende verklaring. Het gemak waarmee deze factor zich steeds weer laat recombineren met de andere geslachtsgebonden factoren is verbaazingwekkend te noemen. De opaline factor is ook, zo als het zich laat aanzien, regelmatig betrokken bij dubbele crossing-overs en daarvoor zijn meerdere overkruizingen nodig. De lange arm biedt daarvoor de ruimte die nodig is.

Samenvatting.

Proefparingen tussen geslachtsgebonden factoren geven aan hoe deze factoren ten opzichte van elkaar liggen. De crossing-overwaarde tussen de opaline (op) factor en de leiblauw (sl) factor kan op $\pm 43,3\%$ gesteld worden. De eerste kweekresultaten uit 1984 hadden immers ook al in die richting gewezen. De cinnamon en de ino factor liggen dicht

bij de leiblauw factor dan bij de opaline factor.

De crossing-over waarde tussen de opaline en de cinnamon factor is $\pm 32\%$ (Taylor), dit is geheel in overeenstemming met mijn bevindingen.

De crossing-over waarde tussen opaline en lacewing komt nauw overeen met die van de combinatie opaline-cinnamon, doch meerdere proefparingen zijn nodig om hieromtrent zekerheid te krijgen.

De crossing-over waarde tussen cinnamon en leiblauw wordt nog onderzocht, deze is vermoedelijk vrij laag, hooguit $\pm 5\%$. Daarover hoop ik in de toekomst verslag te kunnen doen.

Literatuur

1. Beçak W, Luiza Beçak M, Nazareth H.R.S. and Ohnc S: Close karyological kinship between the reptilian suborder serpentes and the class aves. Chromosoma 15: 606-617 (1964)
2. Beckmann W: Handleiding voor de grasparkietkweker. Thieme & Cie-Zutphen (1966) (1989)
3. Cole L.J. and Kelly F.J.: Studies on inheritance in pigeons, Description and linkage relations of two sex-linked characters. Genetics 4:183-203 (1919)
4. Mc Arthur J.W.: Sex linked genes in the fowl. Genetics 18:210-220 (1932)
5. Onsman I: Ervaringen met de leiblauwe grasparkiet. Onze Vogels 5:213-214 (1984)
6. Owen A.R.G.: The theory of genetical recombination. Advances in Genetics 3:117-157 (1950)
7. Rothfels K, Aspden M and Mollison M: The W-chromosome of the budgerigar, melopsittacus undulatus. Chromosoma 14:459-474 (1963)
8. Serebrovsky A.S. and Wassina E.T.: On the topography of the sec-chromosome in fowls. Journal of Genetics 17:211-216 (1927)
9. Taylor T.G. and Warner C: Genetics for bugerigar breeders. London/liffe books Ltd (1961)
10. Warren D.C.: Sex-linked characters of poultry. Genetics 13:421-433 (1927)

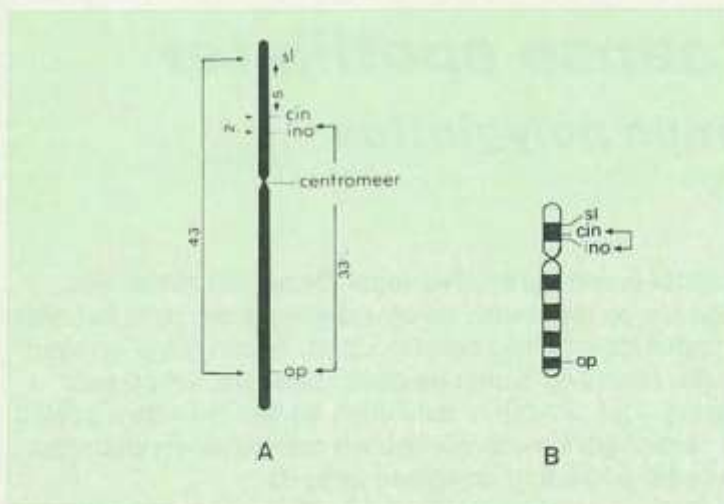

Fig. 2
A: Schematische indeling van het x-chromosoom. Percentages afgerond op hele getallen.
B: Bandpatroon van het x-chromosoom, zwarte banden zijn gebieden met actieve genen, witte banden zijn heterochromatische gebieden

Grijze- of Amerikaanse spotlijster

Amerikaanse spotlijster

Mimus polyglottos

De amerikaanse spotlijster is een agressieve vogel. Bezet niet alleen een territorium in de voortplantingstijd om op die manier de benodigde privacy rond het nest te krijgen, maar houdt dit ook buiten de broedtijd actief in stand. In zo'n geval spreken wij van een voedselterritorium. Broodnijd brengt de dieren ertoe om het op een bepaalde plaats aanwezige voedsel voor zichzelf te behouden en dan dient zo'n gebied fel tegen indringers te worden verdedigd. Gewoonlijk hebben mannetjes en vrouwtjes een privé-voedselterritorium en komen ze in de voortplantingstijd bijeen om een gemeenschappelijk broedterritorium te verdedigen. Zijn de jongen de deur uit, dan leven de dieren om zo te zeggen weer als kat en hond naast elkaar. Ook het vrouwtje doet met de zang haar grondrechten gelden.

De vergelijking met **kat en hond** is misschien wat teveel gezegd. Lichame-lijk contact krijgen wij bij de onderlinge onenigheid slechts zelden te zien. De dieren houden er daarentegen van om hun meningsverschillen op alleszins vredelievende manier te beslissen. Ze doen dit met behulp van een rituele dans, waarbij de beide partners zich hoog oprichten, kop en staart omhooghouden en dansend over het betwiste terrein heen en weer springen. Ziet er nogal dreigend uit, maar loopt vrijwel altijd met een sissert af. Wel blijken ze bijzonder fel op echte indringers te zijn, waardoor zij zich ernstig bedreigd voelen. Als zodanig moeten bijvoorbeeld honden, katten, slangen en zelfs mensen worden genoemd. Ze delven er niet voor terug om in duikvlucht op de vijand af te gaan en hem krachtig in zijn rug te pikken. Ze begrijpen maar al te goed dat men bij een hond uit de buurt van zijn kop moet blijven en dat men dan zelfs zittend op zijn rug hoegenaamd geen risico loopt. Men hoeft ook niet te denken dat ze een kat ongemeind over een dak laten gaan. Ze schijnen te weten te zijn gekomen dat de beste verdediging in de aanval bestaat en houdt er ook van om de vijand gezamenlijk te ataqueren. Dit wordt zo goed georganiseerd dat men met een exact getimede luchtaanval te doen meent te hebben.

Daar wij in het bijzonder in het dreiggedrag van jonge spotlijsters waren geïnteresseerd, besloten wij een kweekpoging te wagen. Wij hadden daarvan natuurlijk wel wat in het vrije veld gezien, maar bij een volièrekweek zijn natuurlijk nog gemakkelijker waarnemingen te verrichten. In de ruime, goed-beplante volière leverde de kweek achteraf beschouwd geen al te grote moeilijkheden op. Het grote, vrij diepe, komvormige nest werd door beide vogels handig van twijgjes en grashalmen in elkaar gevlochten. Het resultaat was een stevig geheel, dat zeker wel een stootje kon verduren, waarna een zachte binnenbekleding van wortels en gras werd aangebracht. Het nest bevond zich op een 1.80 meter hoogte in een struik en was uitstekend verborgen. Men hield wel van opschieten, want in ongeveer drie dagen was het nest kant en klaar (een versteviging met leem zoals bij het nest van de lijster **Turdus philomelos** werd achterwege gelaten) en kon het vrouwtje met het eierleggen beginnen. Het bleken er vier te zijn en die lagen als groenachtige, van bruine vlekjes en stipjes voorziene kleinodiën na ruim een week in de nestholte. Die eieren, waarvan het vlekkenpatroon meer of minder dicht kan zijn, zijn inderdaad bijzonder fraai en kunnen een sterke kleurvariatie

Blauwe spotlijster

vertonen. De complete scala van donkerblauw tot blauwachtig wit en beige blijkt hier mogelijk te zijn.

Na een broedperiode van twee weken door het vrouwtje kwamen de jongen uit en bleken ze door beide ouders met insecten gevoerd te worden. Die werden door de ouderdieren vrijwel uitsluitend van de bodem gepakt. Werd een voerbakje in de struiken bevestigd, dan lieten ze dit bij aanwezigheid van voerbakjes op de grond volkomen onaange-roerd. In het vrije veld wordt men ook steeds weer door dit bodemfourageren getroffen.

De enigszins agressieve verhouding bleek ook nu tussen de dieren te bestaan. Het was zeker geen openlijke strijd-lust, maar toch wachtte het ene ouderdier netjes als het andere nog op het nest bij de jongen was. Blijkbaar vermeed men wijselijk alles om maar niet in elkaars vaarwater te komen. De jongen groeiden voorspoedig en snel en bleken ongeveer twee weken na het uitkomen het nest te verlaten. Ze waren al vroeg met de dreighouding van de ouders op de hoogte. Daarbij werd de opgerichte staart gespreid en gesloten en werd de indringer heel merkwaardig met de ogen gefixeerd. Dit verdedigingsgecrag bleek aangeboren te zijn, zodat er in het geheel geen leerproces aan te pas kwam. Opmerkelijk was dat de jongen wel van de ouders moesten leren wie nu wel precies hun vijanden waren. Een geïsoleerd grootgebracht jong was daar niet toe in staat, kon tegen alle mogelijke voorwerpen dreigen, waartegen helemaal niet bedreigd behoefde te worden.

In het algemeen gaat het de spotlijster goed en dit zal behalve van zijn efficiën-

te verdedigingstactiek een gevolg zijn van de meerdere broedsels die hij per jaar groot kan brengen. Door de vlotte afwerking neemt de voortplantingscyclus van nestbouw tot uitvliegen maar iets meer dan een maand in beslag en zo behoeven zelfs drie broedsels per jaar niet tot de uitzonderingen te behoren.

Het grootbrengen van één broedsel is voor een vogel eigenlijk een griezelige zaak. Gaat het door een roofvijand verloren, dan komt men voor een vervelend dilemma te staan: zo'n vogelpaar kan dat jaar dan kinderloos blijven. De produktie van een nieuw legsel is een mooie 'vondst', maar kan de situatie niet altijd redden. Is het seizoen reeds te ver gevorderd, dan worden de jongen niet groot en is alle moeite vergeefs geweest.

Worden twee nesten gemaakt die door beide ouders worden verzorgd, zoals dit bij de kleinste of Temminck's strandloper **Calidris temminckii** en de steenpatrijs geschiedt, dan is het risico verdeeld en de kans op succes verdubbeld.

De vrouwtjes van de grauwe- en de rosse franjepoot **Phalaropus lobatus** en **Phalaropus fulicarius**, de goudsnip **Rostratula benghalensis** en de aziatische waterfazant **Hydrophasianus chirurgus** gaan zelfs zo ver, dat door hen een aantal mannetjes wordt gebruikt, die elk ter verzorging van een legsel worden voorzien.

De tinamoos **Tinamidae**, zuidamerikaanse vogels die ook als stuihoeders bekend staan, zijn wel bijzonder voorzichtig; aan een aantal mannen wordt hier als regel slechts één ei toevertrouwd. Een betere levensverzekering

seel

De

Gekrijte oogstreep spotlijster

is eigenlijk niet te sluiten. Zal een legsel volkomen verloren gaan, dan moeten de eieren stuk voor stuk door de eirover worden ontdekt. Winterkoningen **Troglodytes troglodytes** hebben hun voordeel op een andere wijze gezocht: gewoonlijk wordt door het mannetje een aantal nesten gemaakt, waarvoor het vrouwtje er één voor het legsel zal gebruiken. Die dummy-nesten zijn prachtige afleidingsobjecten, waardoor het eirovers niet gemakkelijk wordt gemaakt. Het mannetje kan ze bovendien als slaapplek gebruiken.

De grijze of Kaapse kapokvogel **Anthoscopus minutus** maakt een schijnopening of valse ingang aan het stevig-gevlochten viertachtige nest, die toegang geeft aan een zakvormige holte. Bij het verlaten van het nest wordt de echte toegang door de ouders dichtgedrukt en gesloten om op die manier roofvijanden te misleiden. Ongetwijfeld kan deze truc in veel gevallen de redding van het legsel betekenen, al is de risicoverdeling met behulp van verschillende legsels verreweg superieur. De spotlijster dankt zijn naam aan het imiteren van andere vogelgeluiden, wat in de wetenschappelijke soortnaam **polyglottos** tot uitdrukking komt. Dit betekent immers **nabootser met veel tongen**. Toch wordt de omvang van de imitatie naar onze mening sterk overdreven en hebben wij persoonlijk nooit een vogelgehoord, die bijvoorbeeld twintig of meer andere vogelsoorten zou nadoen. Wel blijken de imitaties zeer nauwkeurig te zijn en kunnen nachtegalen **Luscinia megarhynchos** zo nauwkeurig en precies worden geïmitated, dat men zelfs bij de wetenschappelijke geluidsanalyse nauwelijks verschillen kan ontdekken.

De eigen parelende zang van de spotlijster doet aan het melodieuze lied van de winterkoning denken, maar blijkt veel gevarieerder te zijn, daar de frasen en tonenopbouw voortdurend veranderen. Gewoonlijk bestaat een frase uit een aantal tonen, die enige malen (vier tot vijf bijvoorbeeld) worden herhaald. Met sommige tonen wordt dit vaak gedaan en schijnt de vogel er zo'n plezier aan te beleven dat hij er niet mee kan ophouden. Toch komt er altijd een moment dat hij weer op andere tonen overgaat.

De luide zang bleek niet tot een uitkijpost te worden beperkt, maar er kon ook zingend worden opgevlogen. Zat de vogel in een struik of een boom, dan werden tijdens de zang de vleugels gedeeltelijk geopend, alsmede de staart gespreid. Evenals onze spreeuwen **Sturnus vulgaris** dit doen, kunnen ook mechanische geluiden (het knarsen van een wiel bijvoorbeeld of het omzagen van een boom, het slijpen van krekels en het kwaken van kikkers) door de spotlijster worden geïmitated.

De biologische betekenis van het imiteren is nog onbekend. Het is moeilijk in te zien welk voordeel de imiterende vogel daarvan heeft. Misschien dat de oplossing van dit probleem als volgt moet worden gezocht. Bij veel vogelsoorten (vinken **Fringillidae** bijvoorbeeld) blijkt de basiszang overerfbaar te zijn, terwijl de variaties en frasen van volwassen vogels worden geleerd. Men maakt daarbij gebruik van het imitatievermogen zonder welke de 'zelfstudie' kort en goed niet mogelijk zou zijn. Vogels waarbij het imitatievermogen zeer sterk is ontwikkeld (bij spotlijsters, spotvogels **Hippolais icterina**, beo's van het geslacht **Gracula** en papegaaien

Psittacidae bijvoorbeeld) krijgt men van dit imiteren als het ware zozeer de smaak te pakken dat men ermee doorgaat en op een gegeven moment gewoonweg van geen ophouden weet. De volwassen vogels blijken dan nog steeds met imiteren door te gaan.

De zang van de spotvogel mag dan melodieus zijn, maar de gewone contact-, alarm- en communicatie-kreten zijn nogal ruw. Hier kan een langgerekt **whii-i** worden genoemd, alsmede **tsjik**, **tsjoek** en **tsjer**. Niet verwant aan de lijsters, maar aan de winterkoningen.

De spotlijster is een echte cultuurvolger die zijn woongebied sterk heeft kunnen uitbreiden door het in cultuur brengen van het land door de mens. De civilisatie heeft hem geen schade berokkend en dit kan van de meeste vogels zeker niet worden gezegd. Noordwaarts heeft hij zich zelfs tot New England uit kunnen breiden. **Aldus prof. dr. Stoik**

Wanneer we de Checklisten van de Vogels raadplegen, dan vinden we de spotlijsters, de familie **Mimidae**, tussen de winterkoningen en de heggemus-sen.

Hun broedgedrag, u heeft dat hiervoor al kunnen lezen, doet duidelijk denken aan de lijsters, welke waarschijnlijk ook hun verre voorouders zijn geweest. In hun verdere gedragingen, alsook in het kleurenpatroon van hun gevederte, lijken ze weer veel op de winterkoningen. Eén voorbeeld: Herhaaldelijk zie je ze hun staart recht omhoog houden hetgeen kenmerkend is voor die soorten waarvan 'klein jantje' een in ons land voorkomende representant is.

De familie **Mimidae**, een voornamelijk Amerikaans familie, telt ongeveer 21 soorten. Slechts de helft daarvan wordt spotlijster genoemd, de anderen staan beschreven als katvogel, trilvogel of krombeklijster.

De **katvogel**, **Dumetella carolinensis**, heeft de naam te danken aan de langgerekte waarschuwingsroep die tamelijk sterk doet danken aan het krijsen van een kat. Ze zijn 20 tot 24 cm groot en bewoners van gebieden met een dichte plantegroei in de USA en Zuid Canada. Hun voedsel bestaat uit besen en insecten. Het zijn overwegend trekvogels.

De **trilvogel**, **Cinclocerthia ruficauda** o.a., ontleent de naam aan een karakteristieke gewoonte, namelijk hevig beven met het lichaam en trillen met de vleugels. Ze zijn 23 tot 26 cm groot en bewoners van boslanden en regenwouden in West Indië. Ze voeden zich met insecten en andere kleine ongewervelde diertjes die ze onder de onderbegroeiing op de bodem kunnen vinden.

Witspiegel spotlijster

De **krombeklijsters**, zoals **Toxostoma redivivum**, hebben een karakteristieke naar beneden gebogen snavel welke ze als een landbouwwerktuig hanteren om de bladeren in parken en tuinen op te rakelen en in de grond te porren teneinde allerlei insecten en bessen te kunnen verorberen. Ze komen voor in Californië USA tot in Mexico. Hun grootte varieert per soort, van 28 tot 33 cm.

Van de echte spotlijsters is **Mimus polyglottus**, de **Grijze of Amerikaanse spotlijster** de meest bekende. Ze komen in Amerika veelvuldig voor terwijl de soort zich zuidwaarts verder heeft verspreid tot in Noordwest Mexico, De Bahama's en de Grote Antillen. In Hawaï zijn ze ingevoerd. Hun lengte is ongeveer 26 cm en er zijn 4 rassen beschreven.

De **Blaauwe spotlijster**, **Melanotis caerulescens**, is eveneens geen onbe-

kende. Eén ras, **M.c.longirostris**, komt voor op het eiland Tres Marie en de nominaatvorm in Centraal en Zuid Mexico. Hun lengte bedraagt 26 cm.

In Brazilië, Bolivia, Uruguay en Argentinië komt de **Gekrijte oogstreep spotlijster** voor, **Mimus saturninus** en wel in 4 rassen. Hun lengte is ongeveer 26 cm en ze leven voornamelijk in beboste gebieden waar ze zich voeden met insecten, vruchten en bessen.

De **Witspiegel spotlijster** **Mimus triurus**, is ook zo'n 27-28 cm groot en hun domicilie is Oost Bolivia, Zuid Brazilië, Paraguay, Uruguay en Argentinië. Van deze soort zijn geen rassen bekend.

Tenslotte togen we nog even naar de Galapagos eilanden waar verspreid over de diverse eilanden 9 rassen van de soort **Nesomimus trifasciatus** voorkomen. De **Galapagos spotlijsters** zijn

Amerikaanse spotlijster/*Mimus polyglottus*

ongeveer 20 tot 25 cm groot en bewoners van verschillende biotopen. Ze schijnen daar elk beschikbaar leefmilieu te benutten en zich te voeden met alles wat ze als eetbaars kunnen vinden, van insecten, vruchten en bessen tot de eieren van zeevogels.

De spotlijsters kunnen we gevoelig beschouwen als echte insecten- en vruchteneters. In hun uiterlijke verschijningsvorm zijn ze bescheiden, meestal zelfs onopvallend. Verschil tussen de sexen is er niet of nauwelijks, mannen en poppen zijn uiterlijk gelijk van kleur en tekening. Er wordt wel beweerd dat de poppen wat kleiner zouden zijn, soms ook wel dat die wat valser van kleur zouden wezen, maar dat gaat lang niet altijd op en is zeker niet als een vaststaand gegeven aan te nemen. Het enigst betrouwbare geslachtskenmerk is de zang van de man en het gelegde ei van de pop.

Daar waar er van de soorten meerdere rassen zijn beschreven, zijn die rassen niet altijd even gemakkelijk te herkennen, de uiterlijke onderlinge verschillen zijn meestal erg klein.

Uit hetgeen prof. Stolk schreef over het agressieve karakter van de spotlijster, mag u opmaken dat het in het algemeen geen vogels zijn die in een gezelschapsvolière gehouden kunnen worden. Uitzonderingen zullen ook hier wel de regel bevestigen maar ook al lijkt alles in pais en vree te verlopen, het is en blijft oppassen. Vandaar dat we ze toch maar het beste kunnen huisvesten per paar apart in een afzonderlijke vlucht, welke ruimte bovendien rijkelijk beplant moet zijn. Het verdient aanbeveling om aan die vlucht een dagelijk binnenverblijf te situeren. In een dergelijke volière kunnen ze dan zomers en s' winters worden gehouden.

In de buitenvlucht brengen we op de bodem een flinke laag bosgrond aan met daarop nog wat afgevalen blad. Een goede structuur van de bovenlaag kan er toe bijdragen dat daarin tel van insecten en ander levend goed tot ontwikkeling komen die dan weer voor deze vogels een voedselbron kunnen vormen.

Het voedsel dat wij ze geven dient te bestaan uit een zachtvoerbasis bestaande uit ei- en universeelvoer vermengd met klein gesneden vruchten. Al naar gelang het seizoen moeten ook bessen worden verstrekt, zoals kruisbessen, rode bessen, lijsterbessen, vlierbessen enz... Denk ook eens aan geweekte krenten en rozijnen. Dagelijks moeten de vogels ook levend voer hebben, zoals een enkele meelworm, buffalowormen, pinky's, encythraeën, kleine krekels, sprinkhanen, kleine regenwormen, vliegen enz. enz... De hoeveelheid levend voedsel moet, in geval er sprake is van broeden c.q. jongen, duidelijk worden vermeerderd. Uiteraard zorgen we dagelijks ook voor voldoende vers en fris drink- en badwater.

Spotlijsters, we zien ze niet zoveel, ze worden slechts af en toe ingevoerd. Ontegengesteld zijn er op het houden van deze vogels wat minpunten aan te dragen, maar bij een adequate huisvesting en voeding valt er, voornamelijk met uw gehoor, heel veel van ze te genieten.

Op Vogel '90 in Breda, zagen we voor het eerst een eigen kweek Amerikaanse spotlijster, *Mimus polyglottus*. De vogel was ingezonden en ook gekweekt door de heer B. Oud in 's-Heerenberg. Het ouderpaar is gehuisvest in een aparte vlucht van 3 m lang, 1 m breed en 2 m hoog met een aansluitend nachthok van 1,50 x 1 x 2 m.

De buitenvlucht is beplant met laurier, thuja en coniferen.

Begin mei begonnen de vogels aan de nestbouw en als materiaal daarvoor gebruikten ze hennepvezel, kleine dun-

Galapagos Spotlijster

ne takjes van berk en kamperfoelie en cocosvezel. Op 19 mei werd het eerste ei gelegd en dat ei was 25 x 18 mm groot, blauwgroen van kleur met paars-bruine spatten. Het legsel bleek met 3 stuks compleet te zijn, alle drie waren de eieren bevrucht en ze zijn ook alle drie, na 12 dagen broeden door de pop, uitgekomen. De jongen hadden een licht rose huidskleur met op het lichaam wat matig witte dons. Beide ouders verzorgden de jongen uitstekend, ze werden goed gevoederd en gehoed. De heer Oud voerde aan de vogels het volgende: Wovo universeel, stukjes appel, enkele witte meelwormen per dag en vervolgens rijkelijk mierenpoppen, krekels, buffalowormpjes en sprinkhanen.

Toen de jongen 18 dagen oud waren, verlieten ze het open komvormige nest en keerden daarin niet meer terug. Gedurende de daarop volgende 14 dagen werden ze nog, overigens in afnemende mate, door de oudervogels gevoerd c.q. bijgevoerd. Zij nog vermeld dat de jonge vogels toen ze 6 dagen oud waren met een 4 mm ring zijn geringd; dat leverde geen problemen op.

In hun jeugdkleed zijn borst en flanken van bruinkleurige viekken voorzien, ze zijn over het geheel ook bruiner van kleur maar hebben toch al veel weg van de oudervogels.

De heer Oud vertelde verder nog dat na het uitkomen van de eieren, de jonge vogels de eerste 5 dagen door de ouders alleen met mierenpoppen, buffalowormpjes en sprinkhanen werden gevoerd, daarna alleen met krekels en sprinkhanen. Uit eerdere broedsels is gebleken dat de jonge vogels geen meelwormen verdraagden, ook niet de witte. Tengevolge van die meelwormen kregen ze een erg waterige en zwaar stinkende ontlasting. Meestal waren de jongen dan na zo'n dag of 9 dood. De oude vogels hadden daar kennelijk geen last van, alhoewel er werden er maar enkele per dag verstrekt.

C.E. van Berkel
Fotografie: Cees Scholtz/Van Os,
Ton de Bruijn en B. Oud.

2 Twee jongen, ruim 3 weken oud

De gould-amadine en zijn mutaties

De overgoten en/of gele gould-amadine

Zoals in het vorige artikel al vermeld bestaat er van de pastelfactor nog een verschijningsvorm welke ontstaat als de pastelfactor voorkomt zonder beperkende wildfaktor. Deze verschijningsvorm komt voor bij alle poppen welke de pastelfactor bezitten en bij mannen welke de pastelfactor dubbel bezitten. Wanneer de pastelfactor niet door een wildfaktor wordt geremd in zijn werking, is de reductie van het eumelanine veel sterker dan de 50% wat we bij pastellen uit het vorige artikel hebben gezien. De reductie wordt zeer sterk, tot zelfs nagenoeg 100% toe. Meestal is echter de reductie niet volledig en blijft er een restant eumelanine in de bevedering achter. Dit restant is meteen te zien aan de net niet wit geworden zwarte veervelden van de gould-amadine; een groene waas over het gele rugdek en een blauwig grijze waas over de stuit. Zo'n sterke reductie kennen we verder alleen bij de parkietachtigen. Hier wordt zo'n sterk opgebleekte vogel "overgoten" genoemd. Voor de eenheid in

benamingen lijkt het me gewenst ook deze kleurslag bij de gould-amadine "overgoten" te gaan noemen, ik zal in het verdere verhaal in ieder geval deze naam gaan gebruiken.

De zwartkop-gould-amadine groen-overgoten wordt een vogel met een licht zilvergrijze masker- en bekkeur. De borst- en de buikkeur blijven als bij de wildkeur. Het rugdek wordt geel met een duidelijke groene waas overgoten. De stuit wordt lichtgrijs met een blauwige waas. De staart- en vleugelpennen worden licht zilvergrijs.

De roodkop- en de geelkop-gould-amadine groen-overgoten zijn gelijk van kleur, alleen behouden zij natuurlijk hun rode en gele masker. Achter deze maskers is wel een licht grijze rand aanwezig, welke bij de mannen vaak wat blauw bewaasd is. Ook bij de zwartkop man is vaak deze blauwige rand rond het lichtgrijze masker aanwezig. Door selectieve kweek met steeds de lichtste vogels zien we de laatste tijd

steeds vaker vogels waarbij de reductie van het eumelanine nagenoeg volledig is geworden. Bij deze vogels ontbreekt de groene waas op het dek en dit dek is geel van kleur geworden. Ook in de stuit is de reductie volledig en is deze stuit wit geworden, evenals de staart- en de vleugelpennen.

Ook het masker is bij de zwartkop wit of nagenoeg wit geworden. Alleen in de rand rond het masker is bij de mannen vrijwel nooit de reductie 100%. Hier zien we zowel bij de zwart-, rood- als bij geelkop mannen nog een restantje pigment wat daar als een lichte blauwgrijze waas aanwezig is. Als ook deze rand zuiver wit wordt, wat bij poppen al regelmatig voorkomt, kunnen we spreken van een volledige reductie, en krijgen we dus een gele gould-amadine. Dit is geen lutino, want bij een lutino ontbreekt alle pigment waardoor de vogel dan ook rode ogen krijgt, en ook zonder witborstfactor een witte borst zal hebben. Voor zover ik weet is deze mutatie bij de gould-amadine nog niet opgetreden; hoewel de geruchten hierover al wel de ronde doen.

De gele zwartkop-gould-amadine heeft dan geen zwart, maar een wit masker, in de nek overgaand in het gele rugdek. Ook de stuit en de staart- en vleugelpennen zijn wit. De borst blijft normaal paars en de buik blijft goudgeel. Door verschil in concentratie van het gele karotenoïde en het roodbruine phaeomelanine is het rugdek lichter geel dan de buik.

De gele roodkop- en geelkop-gould-amadines zijn gelijk van kleur, met dien verstande dat ze natuurlijk hun rode en gele maskers behouden.

De combinatie van de pastelfactor en de witborstfactor levert een verhaal apart op, waarvoor ik tot nu nog geen logische verklaring heb kunnen vinden. Uit de praktijk blijkt echter dat de witborstfactor de werking van de wildfaktor op de pastelfactor versterkt; zo zelfs dat de remmende werking van pastelfactor bij enkelvoudige mannen wordt opgeheven. D.w.z. dat een witborst-pastel met een reductie van 50% van het eumelanine, zoals we bij vogels die bij het vorige artikel zijn

2

met alle drie de kopkleuren mogelijk zijn. Bij de zwartkoppen bleekt natuurlijk de kopkleur wel mee op.

1. man groen pastel (50% reductie) = enkelfactorig pastel (1 pastelfactor + 1 wildfactor).

2. man groen overgoten = dubbelfactorig pastel.

3. man geel = dubbelfactorig pastel, genetisch dus dezelfde vogel als nr. 2. Deze is dan ook door selectieve kweek uit de overgoten vogel te kweken.

4. man witborst groen overgoten = enkelfactorig pastel (1 pastelfactor + 1 wildfactor).

5a. man witborst geel = enkelfactorig pastel, genetisch dus weer dezelfde vogel als nr. 4. Ook deze is weer door selectieve kweek uit de overgoten witborst te kweken.

5b. man witborst geel - dubbelfactorig pastel. Hoewel genetisch dus verschillend van 5a is dit meestal niet meer aan de vogel te zien. Alleen aan het nage-

afgebeeld, niet bestaat. Wanneer bij een normale (enkelfactorige) pastel de witborstfactor wordt ingekweekt ontstaat er direct een overgoten witborst. Wordt de witborst-factor bij een overgoten (=dubbelfactorige pastel) man of een overgoten pop ingekweekt dan ontstaan er direct gele vogels, welke hoogstens nog een wat blauwgrijsig bewaaste rand rond hun masker bezitten.

Ook in de witborstserie wordt er door velen selectief gekweekt met de lichtste pastellen. Er zijn dan ook al enkelfactorige pastel-witborst mannen die nagenoeg geel zijn. Deze zijn dan vrijwel niet meer te onderscheiden van de dubbelfactorige pastel-witborst mannen, hoewel de blauw-grijzige rand achter het masker bij enkelfactorige- veel nadrukkelijker aanwezig blijft dan bij dubbelfactorige pastel-witborst mannen.

De grote gelijkenis tussen deze twee genetisch verschillende vogels is er de oorzaak van dat er bij de kweek met deze vogels nog wel eens onverwachte nakomelingen in het nest liggen. Ik zal hier de mogelijke kleurcombinaties van de pastelfactorige vogels nog eens op een rijje zetten. De kopkleuren laat ik

gemakshalve achterwege. U zult begrijpen dat de kleurslagen in combinatie

3

osel

De

De overgoten en/of gele gould-amadine

slacht is te zien of het een enkelfactorige dan wel een dubbelfactorige pastelvogel betreft.

6. pop groen overgoten = enkelfactorig pastel (uiteraard enkelfactorig, want de pop bezit slechts één X-chromosoom).

7. pop geel = enkelfactorig pastel, weer door selectieve kweek uit de overgoten vogels te kweken.

8. pop witborst geel = enkelfactorig pastel.

Daar de gele vogels dus genetisch gelijk zijn aan de overgoten vogels en alleen door selectie hieruit te kweken zijn, zijn er vele tussenvormen mogelijk. Reden waarom het tijd wordt dat er duidelijke afspraken worden gemaakt, welke kleurslagen er precies gevraagd zouden moeten worden.

Persoonlijk ben ik er geen voorstander van om van genetisch dezelfde vogels meerdere verschijningsvormen te vragen. Door twee (of meer) verschijningsvormen te vragen van dezelfde mutatie (of mutatie-kombinatie) wordt het ontstaan van een groot scala aan tussenvormen in de hand gewerkt. Dit heeft tot gevolg dat het ideaal van de gevraagde verschijningsvormen maar weinig wordt bereikt omdat ook de tussenvormen regelmatig worden ingezet bij de kweek; vooral als het ook nog vrij kostbare vogels betreft (wat bij de goulds dus het geval is). Door maar één verschijningsvorm te vragen wordt er meer duidelijkheid geschapen. De kwekers weten beter waar ze op aan moeten, en de vogels die teveel van het ideaalbeeld afwijken zijn dan ook niet meer voor een andere kleurvariatie te gebruiken.

In het geval van de gele en/of overgoten gould-amadine zijn echter voor beide verschijningsvormen goede argumenten aan te voeren. De mutatie betreft duidelijk een pastelfactor en het nog aanwezig zijn van pigment in de bevedering past daar het beste bij. We hebben al pastel-mannen met een reductie van 50% van het pigment; hier passen dan de overgoten vogels met een re-

duktie van 80 à 90% het beste bij.

Aan de andere kant streven we altijd naar de helderst gekleurde en meest contrastrijke vogels. Nu valt er over smaak niet te twisten, maar gezien de vogels die de kwekers de laatste jaren steeds vaker brengen, denk ik dat de meesten het met mij eens zullen zijn dat de vogels zonder noemenswaardig pigment (dus de geelste vogels) het fraaist zijn om te zien.

De eerste mogelijkheid is het vragen van alleen overgoten vogels. Dit is gezien de aard van de faktor het meest logische standpunt. Echter de meest gele vogels staan het meest in de belangstelling en zullen dus bij voorkeur worden gekweekt. Deze vogels dan ter keuring aanbieden heeft weinig zin omdat ze te geel zijn overgoten, en dus laag in de punten zullen komen. Ik ben dus bang dat we weinig of geen van deze vogels op de tentoonstellingen

zullen zien wanneer we alleen de overgoten vogels gaan vragen.

Een tweede mogelijkheid is het vragen van zowel overgoten als gele gould-amadines. Dit is de meest simpele oplossing, maar om eerder genoemde redenen ben ik daar niet zo gelukkig mee.

De derde mogelijkheid is alleen de gele gould-amadine te gaan vragen. Persoonlijk vind ik dit de meest contrastrijke en helderst gekleurde variatievorm.

Voor de derde mogelijkheid heb ik een lichte voorkeur. Ondanks de genoemde bezwaren vind ik de tweede mogelijkheid een redelijk alternatief. Wilt u meepraten bij de besluitvorming over deze kleurslagen, maak dan ook uw mening bekend via dit blad. Degenen die hierover moeten beslissen lezen "Onze Vogels" ook en zij zijn zeker ge-

4

5

Interesseerd in de mening van serieuze gould-liefhebbers!

onderschriften:

1. pop zwartkop-gould-amadine groen overgoten
Eigenlijk al wat te geel voor overgoten. Ook mag de kleur wel wat egaler.

2. man roodkop-gould-amadine groen overgoten
Hoewel het rugdek nog wat egaler zou moeten, toch al een vrij goed gekleurde vogel.

3. man roodkop-gould-amadine geel
Helaas nog een minimale grijze rand rond het masker; deze is (nog) moeilijk helemaal weg te kweken. Verder een goede kleurdiepte. De phaeo-randjes aan de vleugelpennen zijn wat storend.

4. poppen roodkop-gould-amadine, groen overgoten + witborst geel
Twee nog jonge vogels uit hetzelfde nest. We kunnen dus aannemen dat de pastelfaktoreigenschappen nagenoeg gelijk zijn. Des te opvallender is dan ook hoe de witborstfaktor de werking van de pastelfaktor versterkt.

5. man geelkop-gould-amadine witborst groen-overgoten
Hoewel de bevedering niet geheel gaaf

is, is verder de kleurdiepte en de egaliteit vrij goed.

6. man roodkop-gould-amadine witborst geel

De grijze rand rond het masker is helaas nog erg storend. Verder is deze vogel vrij goed van kleurdiepte.

Twee opvallende punten:

a) Enkele gepigmenteerde veertjes in rugdek, stuit en pennen. Deze fouten komen bij gele gould-amadines vrij regelmatig voor.

b) Bij deze vogel valt duidelijk op dat ook het phaeo-melanine onder het rood van het masker sterk is gereduceerd door de witborstfaktor.

6

De wildzangproblematiek: een inventarisatie

Hoe langer men over het houden van en kweken met Europese vogels nadenkt en men zich bezighoudt met de vraag: hoe moet het nu verder, hoe meer men er van overtuigd raakt dat er geen acceptabele oplossing meer mogelijk is voor de betrokken partijen.

De opvattingen zijn, ondanks allerlei al of niet goedbedoelde pogingen, onder-
nomen door mensen die zichzelf als bij
uitstek deskundig beschouwen, onver-
randerd star gebleven en verder uit
elkaar gegroeid. Bij een dergelijke pola-
risatie blijft er slechts één mogelijkheid
over, namelijk een dictaat, zonder ver-
dere discussie. De puinhoop zal dan
compleet zijn.

De aanleiding voor dit artikel is een
bezoek dat ik onlangs bracht aan een
aantal vooraanstaande vogelkwekers
in Engeland. Ik heb daar kennisgemaakt
met geheel andere opvattingen als die
hier heersen en ik wil dit verderop ook
verduidelijken. Het zou een voorbeeld
kunnen zijn.

Diverse profeten hebben zich opgewor-
pen als pleitbezorgers voor de in het
wild levende vogels. P. Maréchal (Stich-
ting Mondiaal Alternatief) oordeelt in
zijn alwijsheid dat de vogelkwekers zich
maar moeten beperken tot een aantal
soorten die al gedomesticeerd zijn. Hij
zaagt de poten onder de stoel uit van al
die gemotiveerde vogelkwekers die erin
zouden slagen andere soorten te bren-
gen tot diezelfde status. Had hij eerder
zijn mond open kunnen doen, dan wa-
ren ook die vijfsoorten dus niet geschikt
door hem bevonden, want ze waren
toen immers ook nog niet voldoende
gedomesticeerd. Hij kraamt dus onzin
uit. De mate van gedomesticeerd zijn
kan en mag trouwens geen criterium
zijn. Het mist elke grond en biedt de
avicultarist geen enkele mogelijkheid te
tonen dat ook andere soorten zover
gebracht zouden kunnen worden. Even-
wel hij spreekt met autoriteit. Hij ligt
hoog in de kast bij beschermers en aan

zijn deskundigheid wordt, mede door
zijn quasi-wetenschappelijke geschrif-
ten, niet getwijfeld. Zijn argumenten
worden klakkeloos geslikt, immers ze
zijn koren op de molen van bescher-
mers. Bovendien drijft hij koehandel:
een begeerde soort erin, rest eruit, en
hoopt zo ook de vogelkwekers op zijn
hand te krijgen, immers hij lonkt met het
toestaan van de goudvink.

Ook H. Gallacher v/h Min. Landbouw,
wil bijdragen tot een discussie, maar hij
wil in ieder geval geen "knieval" doen
voor de vogelkwekers, hij wil namelijk
dat de goudvink verboden blijft. Hier-
voor draagt hij geen enkel argument
aan en tracht de vogelkwekers te lijmen
met het volledig toestaan van de muta-
ties van alle vogels. Hij blijkt niet des-
kundig. Mutaties van vogels zijn ook
vogels en in de natuur moeten ze (door
de mens) met rust gelaten worden. Zo
ook oordeelt het Europese Hof. Hij loopt
vóór en achter tegelijk en draagt niet
wezenlijk bij tot een discussie, laat staan
tot een oplossing. Bij uitstek deskundig
achten zich de betrokken ambtenaren.
Zij zijn bovendien almachtig, zij dicteren
letterlijk de wet. Als men het betreffende
vóórontwerp echter goed leest, dan blij-
ken zij niet alleen uiterst ondeskundig
maar ook inconsequent. Ondeskundig,
want ze hebben er geen flauw benul van
hoe je een soort moet beschermen, of je
hem moet beschermen en waarom je
hem zou moeten beschermen. Ze ver-
warren bovendien regelmatig de be-
grippen soort en populatie. Hun incon-
sequentie is hemeltergend: ze vertellen
een prachtig verhaal over wanneer,
waarom en hoe je een plant moet be-
schermen en zijn dit alles volledig ver-

geten als ze het over vogels hebben.
Gaat het evenwel over bejaagbare
vogels, dan zijn ze de beminnelijkheid
zelve.

Ik wil nader ingaan op de babylonische
spraakverwarring omtrent soort en
populatie. Een voorbeeld: als men zegt
dat de geelgors in Nederland een be-
dreigde soort is, bedoelt men te zeggen
dat de populatie geelgorzen in Neder-
land bedreigd is. En zelfs dat is niet
waar en als het wel waar zou zijn, dan
zou dit niet het gevolg zijn van vogel-
kwekerij want zowel J. Schenkels als de
ambtenaren constateren zelf dat er met
de geelgors weinig (ik zeg dus niet:
zonder succes!) gekweekt wordt. Als
soort is de geelgors óók niet bedreigd,
dus het is waanzin om hem extra be-
scherming te geven. Het moet voldoende
zijn de in het wild levende geelgor-
zen met rust te laten. Het zou dus ook
normaal zijn dat men de kweker met
rust laat, immers hij is geen bepalende
factor. In België heeft men er overigens
ook niets van begrepen. De Europese
kanarie bijvoorbeeld is als soort zeker
niet bedreigd en hij beweegt zich ook
niet in die richting. Toch werd deze
vogel als kooivogel praktisch geschrapt,
omdat men de populatie in België als
soort beschouwde. Dit is dubbel fout,
want ook de populatie van België loopt
geen gevaar. Wél is waar dat de vogel
zich daar op de grens van zijn versprei-
dingsgebied bevindt, maar dat is iets
geheel anders. Wereldwijd maakt men
dezelfde fout: Men heeft de olifant als
gevolg van het geschreeuw van be-
schermers op de lijst van bedreigde
diersoorten geplaatst. Echter in Zim-
babwe moet men van de daar levende

populatie jaarlijks 1500 dieren (= 5% van 30.000) afschieten om ze niet zó snel te laten toenemen dat ze landbouwgronden vernietigen en de betreffende boeren brodeloos maken. Voor dit land kan men door de betreffende maatregel nu geen uitzondering meer maken en de bewoners van dit land kunnen hun landbouw en veeteelt wel opdoeken!

Hoe je het ook draait of keert, domesticatie bedreigt nooit een soort op zich, immers het zijn juist de huisdieren die nooit zullen uitsterven! Het ligt dus voor de hand domesticatie niet alleen toe te laten, maar zelfs te bevorderen. Zolang de mens belang heeft bij het voortbestaan van een soort, zal die soort veilig zijn. Een voorbeeld zal dit duidelijk maken. De zwarte rhinoceros is in de meeste delen van Afrika drastisch in aantal afgenomen of zelfs uitgeroeid, maar in Zuid-Afrika verdubbelt zich elke populatie elke acht of negen jaar. Boeren betalen daar nu een fortuin (40.000 dollar) voor één enkel fokdier van de witte rhinoceros om er net als met de zwarte rhinoceros farms mee op te zetten. Het afschot van overtollige rhinocerosen levert een goede bron van inkomsten op. De mens heeft profijt van de jacht en de rhinoceros bestaat voort dankzij deze vorm van exploitatie. Een ander voorbeeld is de handel in ivoor. Op zich was de handel de bron van inkomsten voor het betreffende land, en men betaalde er de kosten van de reservaten mee. Het was een gereguleerde handel, waar de plaatselijke bevolking profijt van had en die de olifant kansen gaf. Echter de handel in ivoor verbieden heeft als gevolg dat men de reservaten niet meer kan betalen en dit is voor de olifant desastreus. De malfide handel en stroperij zullen nu de olifant verder om zeep brengen. De mens heeft zich verstrikt in zijn eigen starre regelgeving. Aan een meer flexibele strategie denkt men niet eens. Die is politiek niet verkoopbaar. Toch zou het de enige oplossing zijn. Bescherming kan ook anderszins een averechts effect hebben. Neem als voorbeeld de goudvink in Nederland. De goudvink als soort is niet in gevaar, ook de populatie in Nederland niet. Men verbiedt even-

wel de goudvink als kooivogel om onduidelijke redenen en aldus wordt dan een koppel gekweekte goudvinken, inclusief nakweek, inbeslaggenomen en "teruggeplaatst" in de natuur. Wat is nu het effect in werkelijkheid? De goudvinken in kwestie gaan natuurlijk dood, zelfs P. Maréchal geeft dit toe. De eigenaar schaft zich, waarschijnlijk uit het illegale circuit, nieuwe aan. Dit is nu precies wat men niet wilde bereiken. Toch werkt het zo en niet anders. In België is de goudvink, doordat hij wel is toegestaan, inmiddels een volledig gedomesticeerde vogel. De gekweekte vogels zijn in aantal zó talrijk, dat het zinloos is de wilde populatie te exploiteren als fokmateriaal.

Gedomesticeerde vogels zijn nauwelijks te vergelijken met hun in het wild levende soortgenoten. In Engeland heb ik groenlingen en barmhertige geuzen die zó groot waren, dat hun "wilde" soortgenoten erbij in het niet vallen. In lengte zijn deze vogels twee centimeter langer en dienovereenkomstig fors. Ze zijn een eigen (= gedomesticeerd) leven gaan leiden. Het zijn huisdieren, niet meer en niet minder. Hun verworven eigenschappen belemmeren een goed functioneren in de natuur.

Ik kan vrede hebben met het uitgangspunt dat een vogel beschermd moet worden wanneer die als soort (niet als populatie dus) bedreigd is. Daar zal iedereen het mee eens zijn. In dat geval moet men dan natuurlijk ook maatregelen nemen om die soort in aantal te doen toenemen, zoals het opzetten van fokprogramma's, het scheppen van de geschikte voorwaarden voor het voort-

bestaan en dus ook het verminderen van het aantal predatoren, zeg maar vijanden. Dat is realistisch management. Ik spreek hier dus over een andere bescherming als wat men gewoonlijk onder bescherming verstaat. Een enorme groep vogels hoeft in principe niet beschermd te worden door maatregelen zoals ik hierboven vermeld heb. De bescherming van die soorten hoeft niet méér in te houden dan dat men die soorten in principe in de natuur met rust laat, ze hebben dan de kans zich te handhaven op het niveau waarop ze voorkomen. Ik zeg: in principe, want er moeten uitzonderingen mogelijk zijn, waarover later.

Onder beschermen verstaat men heden ten dage ook nog iets geheel anders: men creëert beschermde natuurgebieden die in werkelijkheid niets anders zijn dan ghetto's, waarin de balans van de natuur kunstmatig wordt gemanipuleerd, immers, niet ingrijpen is ook een bewuste keuze. Deze ghetto's trekken weer criminelen aan die er hun voordeel doen, want het geld ligt er voor het oprapen. Opmerkelijk in dit verband is dat de mens ook in het verleden gebieden creëerde en de natuur naar zijn hand zette. Aldus ontstond het landschap dat er nu is. De natuur leverde passende bewoners en doet dat ook nu nog, ook als de beschermers het niet voor het zeggen hebben. In Engeland mag men, indien men daarom vraagt, enkele vogels aan de natuur onttrekken of ze importeren, om aldus, onder strikt gecontroleerde omstandigheden, een lijn ("strain") op te bouwen van vogels op weg naar domesticatie. Indien er

geen gegronde redenen zijn om een dergelijke vergunning te weigeren, wordt die verleend. Aldus kan men dan aan het werk gaan met een groep kwekers. Na enige tijd, als dan blijkt dat domesticatie mogelijk is, wordt de betreffende soort als kooivogel beschouwd. Men kan niet zeggen dan de vogels in de natuur hier wezenlijk onder lijden, immers er worden (in de natuur) voldoende vogels geproduceerd om normale verliezen te compenseren. Ik heb gezien dat het werkt. Men vergaart kennis en ervaring en wisselt die uit met medekwekers. De vogels in de volière worden gescheiden gehouden van de vogels in de natuur. Het zijn twee totaal verschillende populaties, na jaren met zelfs totaal verschillende eigenschappen.

In Nederland kent men de F-vergunning, die in principe hetzelfde mogelijk zou moeten maken. Echter, door ambtenarij, gehannes met allerlei voorwaarden, voorschriften en ander onmogelijk gedoe, wordt de F-vergunning nooit verleend voor een dergelijk fokprogramma. Waarom dit zo is, is me niet duidelijk. Ik vraag me af waarom alles zo nodeloos moeilijk gereguleerd moet zijn. Men is natuurlijk van een hoop problemen af als men elke aanvraag afwijst. In werkelijkheid wordt dan wel een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid of een vogel al of niet te domesticeren is, bij voorbaat onmogelijk gemaakt. Nee, het is nog anders: men kan straks gerust stellen dat de vogel zich niet voor domesticatie leent. Maréchal kan zich dan wéér op de borst kloppen. De mens heeft altijd gepoogd dieren te domesticeren. Allerlei rassen van allerlei dieren getuigen hiervan. Of deze domesticatie nu is bereikt omdat het dier nuttig is voor ons of omdat het om het plezier van het houden zelf gaat, is een vraag die hier niet gesteld hoeft te worden.

De wetgever mag zich in deze gerust wat minder arrogant opstellen. In het verleden is duidelijk gebleken dat de hele wetgeving omtrent de kooivogelhouderij één grote puinhoop is. De wetgever zou eens wat beter moeten luisteren naar wat de vogelkwekers te vertellen hebben. De scheiding die P. Maréchal aanbrengt door voor te stellen all-

een relatief simpel te kweken zaadeters wel toe te staan en andere -zeg maar insecteneters - niet, getuigt van weinig kennis. De enige insecteneter die men als kooivogel mag kweken, merel, wordt zij het door niet veel mensen, behoorlijk gekweekt, zelfs in allerlei afwijkende kleuren. Het voedsel voor deze vogels is geen al te groot probleem meer, enerzijds omdat allerlei benodigde voedseldieren volop verkrijgbaar zijn en zelfs goed te kweken, anderzijds doordat deze vogels ook met kunstmatig bereid voer hun jongen hebben leren groot te brengen. De praktijk heeft dit bewezen. Dit gegeven maakt het aldus goed mogelijk ook andere insecteneters te kweken. In België kweekt men inmiddels allerlei lijsterachtigen en de zanglijster al in allerlei afwijkende kleuren. In Nederland zou dit ook mogelijk moeten zijn. In Engeland is men al veel verder: men kweekt er roodstaarten, nachtegallen, roodborsttapuiten, roodbrsten, mezen en baardmannetjes. Nederland is wat dit betreft een achterlijk land.

In dit artikel heb ik de argumenten van de beschermers ondergraven. Ze blijken niet geldig en ze rammelen. Beschermers bereiken niets of het tegenovergestelde van wat ze willen bereiken. Ze schreeuwen hard, werken op het gemoed, redeneren slecht, zijn arrogant en agressief. De wetgevers en hun ambtenaren hebben de wijsheid in pacht, ondanks hun steeds opnieuw paniekerige en falende beleid, hetwelk een puinhoop is. Ze hebben hun slechte wetten ook niet kunnen doen naleven door hun in het leven geroepen burger

-controleur vogelwet: deze mensen zijn een mislukking gebleken. Naar mijn mening wordt het werkelijk de allerhoogste tijd dat men nu eens met echte argumenten komt. Het zou bovendien nuttig zijn dat men eens luistert naar wat de vogelkweker heeft te vertellen en wat hij al bereikt heeft, met of zonder toestemming van de wetgever. Vogelkwekers zijn niet achterlijk. Ze zijn gewoon veel te bescheiden. Ze hebben zich veel te veel laten aanleunen. Het wordt tijd dat daar verandering in komt!

Tekst en foto's Peter Otten

Kweek met Groenpoot patrijzen (*Arborophila charlonii*) in Vogelpark Avifauna

door: H. v/d Sluis.

In 1983 werden vier Groenpoot patrijzen aangeschaft bij een handelaar.

We plaatsen ze met z'n vieren in één voliëre en we hoopten dat de vogels op deze manier zelf stellen zouden gaan vormen.

Zoals ik bij de beschrijving al vermeldde, geslachtsverschil is niet waar te nemen. De voliëre bevindt zich in de **Martinus Hal** (een tropische afdeling in Avifauna). De afmetingen van deze voliëre zijn: 3m x 3m x 3m.

Bodembedekking: het achterste gedeelte grond, het voorste zand.

Bepanting: ficussen en yuca's.

Een klein betonnen vijvertje doet dienst als drink, en baadbak. De vier patrijzen hadden het hier erg naar hun zin, ze woelden naar hartelust de grond om. Daarbij schonken ze geen aandacht aan wat lagere bepanting, deze werd gewoon weggewoeld.

Het omwoelen van de grond had nog een ander nadeel vooral voor de verzorgers! In 1986 begonnen de patrijzen namelijk eieren te leggen. Helaas legden ze de eieren in het met grond bedekte gedeelte. Een nadeel voor ons, omdat de bruine eieren in de omgewoelde grond haast niet opvallen. Af en toe vonden we dan ook eens een schaalte van zo'n ei, maar daar heb je natuurlijk niet veel aan. Wel gaf het ons zekerheid dat we in ieder geval een vrouwtje bij ons koppeltje patrijzen hadden zitter.

In 1987 lieten ze op hun manier blijken dat er broedneigingen aanwezig waren. Twee patrijzen begonnen zich zeer agressief te gedragen t.o.v de overige twee. Ze gedroegen zich zelfs zo agressief dat we niet konden voorkomen dat er één patrijs werd afgemaakt. De ande-

re buitenstaander konden we door goed te observeren op tijd uit de voliëre halen.

We konden nu aannemen dat er een stel over was gebleven. Dit stel legde dat jaar wel eieren maar deze waren onbevruucht.

In 1988 moesten we dat stel uit de voliëre halen omdat ze nu achter een stel Fazantduiven (*Otidiphas nobilis*) ook ondergebracht in hun voliëre aanzaten. We kozen er voor om het stel Fazantduiven te laten zitten, omdat deze moeilijker ergens anders onder te brengen waren.

De patrijzen verhuisden dus naar een nieuw onderkomen, ook in de **Martinus hal**. Afmetingen en bepanting zijn identiek aan hun vorige voliëre. Alleen de bodembedekking is anders, deze bestaat nu uit bosgrond en wel door het gehele hok heen. Dit gaf nog meer problemen om eventuele eieren terug te vinden!

Een ander probleem bleek de bezetting van de voliëre. 1-1 Zwartwang spechten (*Melanerpes pucherani*) en 1-1 Blauwvleugel pitta's (*Pitta moluccensis*).

De spechten bleken het op de eieren van de Patrijzen gemunt te hebben. Ik had de patrijzen een nest gegeven, zoals we bij de zwarte bospatrijzen succesvol hadden gebruikt, zie Onze Vogels 1987.

Misschien dat ze de eieren dan meer uit het zicht van de spechten konden houden. Helaas, de patrijzen keken niet naar het nest om en gingen rustig door hun eieren te verstoppen in de bosgrond, waar de spechten deze altijd iets eerder vonden dan de verzorgers. Dit werd dus niks en toen de Fazantduiven

Beschrijving

De Groenpoot patrijs is over het algemeen een donkerbruine vogel.

Het gezicht heeft een duidelijk patroon van witte veertjes, de keel is goudachtig. Zoals de naam al doet vermoeden, hebben de pootjes een groenachtige kleur. Het formaat is iets forsere dan dat van de Roul roul. Er is geen onderscheid te maken tussen man en vrouw.

De Groenpoot patrijs komt voor in geheel Thailand en is vooral te vinden in de lagere gedeelten van de bamboe wouden.

later toch naar een ander onderkomen gingen, hebben we de patrijzen maar weer in hun oude vertrouwde voliëre terug gezet.

Ondertussen hadden we voor de Fazantduiven wel een holle boomstronk neergezet, diameter 22 cm, hoogte 28 cm (binnenmaten van de stronk). De holte werd bedekt met wat vermolmd hout, grond en enkele ficusblaadjes. We hoopten dat de Fazantduiven hierin wilden gaan broeden. Dit echter was een misrekening.

We hadden de stronk wel laten staan na het verplaatsen van de duiven. Na ongeveer een week liep ik tijdens de voerronde langs het hok van de patrijzen. Ik stapte naar binnen om te voeren en controleerde de aanwezige vogels (Grijskap vruchtenduiven (*Ptilinopus leclancheri*) 1-1 en 1 Paradijs vliegvanger (*Terpsiphone paradisi*). Tot mijn schrik telde ik maar één patrijs. Ik ging zoeken, en vond er één terug in de boomstronk. Deze lag er zo stil bij dat ik voor het ergste vreesde. Toen ik dichterbij kwam zag ik tot mijn opluchting dat de ogen open waren.

Ik stak mijn hand uit om de patrijs op te tillen, te kijken waarom deze daar zo lag. Bij mijn aanraking schoot ze omhoog. Ik wist nu dat het een vrouwtje moest zijn, want daar lagen twee bruine eitjes. Na een tijdje kwam ze terug om weer op de eieren te gaan zitten. Ik hield het in de gaten en constateerde dat ze goed broedde (het vrouwtje broed alleen). We lieten haar zeven dagen broeden en legden de eieren daarna in de broedmachine. Negatieve ervaringen met natuurbroed roul-rouls in dit seizoen deden ons hiertoe besluiten. Na 12 dagen kwam het eerste legsel

KALENDER 1990

Sikkim roestnek krombektimalia

Deze krombektimalia, die ook wel sikkelsnaveltimalia wordt genoemd, heeft een lengte van ongeveer 19 cm. De bovendelen zijn grotendeels grijsachtig bruin. Zeer opvallend is de brede witte streep die boven de ogen loopt. De teugel is zwart. De gehele onderzijde is roestkleurig bruin met witte lengtestrepen over de borst. De keel is wit en vandaar dat Grzmek zich stellig vergist wat de naam betreft. Hij noemt deze timalia **Roodkeelkruiplijster (Pomatorhinus ruficollis)**. Ongetwijfeld is dat "roodkeel" een vergissing, want "ruficollis" wil zeggen: met roodbruine hals. En dat klopt wel, want aan weerskanten van de hals bevindt zich een bruine vlek. Man en pop zijn uitwendig vrijwel gelijk.

Deze timalia's zijn bewoners van de hoger gelegen regionen. In het oostelijk Himalayagebied treft men ze aan op dicht beboste berghellingen, in rododendronvelden en gebieden met veel varens, op hoogten variërend van 1500 tot 3000 meter. Sommige individuen vinden het daar 's winters wat al te bar en boos worden en dalen dan af naar hoogten van circa 700 meter. De vogels zijn schuw en leven verborgen.

Voeragerend scharrelen ze graag tussen de mulds, de deklaag van vergane of rottende organismen, die over de aanplantingen zijn gestrooid. Ze weten, dat daar voldoende te halen is, want daar houden zich talloze insecten en andere eetbare wezentjes op. De vogels bewegen zich met flinke sprongen, zoals we dat ook wel zien bij onze lijsterachtigen. Ook speuren ze wel naar eterij op dikke, met bos bedekte takken. Zaden en bessen worden evenmin versmaad. De roep wordt beschreven als een twee- of drielettergreppige, zoiets als "off n on" of "off-on-on". Deze door het mannetje geproduceerde roep wordt prompt beantwoord door de schreeuw van het wijfje. Er schijnen evenwel talloze varianten te zijn. Zoals op de foto te zien is, is de snavel vrij lang en goed ontwikkeld. Hierover vermeldt Grzmek: "Maar wat nu precies de functie is van zijn zo opvallend hoog ontwikkelde snavel, is mij niet duidelijk geworden." Meer over Krombektimalia's vindt u in het decembernummer, 1988, van "Onze vogels", geschreven door H. A. Mauer.

Meindert de Jong

prijzen uit, in totaal 2 jongen. We probeerden ze net als roul-rouls op te fokken, helaas wilden de patrijzen niet meewerken, ze weigerden alle voedsel wat we ook probeerden. Met een tweede legsel (gelegd 11/6) ging het net zo, twee mooie kuikens maar geen zin in het leven. Omdat ik dit zonde vond besloot ik bij het derde legsel (gelegd 9/7) om de eieren door de oudervogels uit te laten broeden. We hadden een strook fijn gaas gespannen over de onderste 10 cm gaas van de voliëre, om te voorkomen dat eventuele kuikens tussen de mazen van het gaas door zouden glippen.

Wel, vol goede moed wachtte ik de 19 dagen af. Ik controleerde de eieren niet omdat ik dacht dat na twee legsels bevruchtte eieren het derde ook wel bevrucht zou zijn. Helaas was dit valse hoop en gaf ik de moed om dit jaar nog jonge patrijzen te kweken op. Toch begonnen ze nog aan een vierde legsel (22/8).

Na 5 dagen schouwde ik ze en jawel deze eieren waren bevrucht. Nu was het dus afwachten en op 11 september kwamen ze uit. Na 1 dag kwamen de jongen uit de boomstronk. De oudervogels verzorgden de jongen heel goed. Ze hielden het voer met hun snavels voor aan de jongen en deze pikten het goed op. Bij onraad kropen de jongen onder de vleugels van één van de ouders. De oudervogels zijn niet agressief t.o.v. de andere vogels in de voliëre. Voor een op dat moment aanwezig Smidsplevier (*Vanellus armatus*) zijn ze eerder bang, dan dat ze hem achterna gaan. De jongen groeiden goed, na 11 dagen zag ik ze zelf meelwormen oppikken. Ze volgden hun ouders overal en

liepen zelden bij ze weg. Na 3 weken werden ze met een 8 mm ring geringd. De jonge vogels zijn minder schuw dan de oude vogels. Wanneer ik meelwormen voer springen de jongen hier op af, een oudervogel volgt ze, terwijl de ander van een afstand blijft toekijken.

Op het ogenblik (het is november) hebben de vogels bijna het formaat van hun ouders. Ik denk dat ik ze tot het volgende broedseizoen bij de oudervogels kan laten lopen. Achteraf blijkt dit een foute gedachte. De agressiviteit bij de oudervogels neemt toe en richt zich op een van de jongen. Totaal kaal gepikt vinden we een jong 's morgens dood in de voliëre. Het andere jong hebben we er natuurlijk gelijk uitgehaald. Waar die agressiviteit opeens vandaan kwam was voor mij een raadsel; er werd geen broedactiviteit waargenomen. Dit was dus een domper op een toch onverwacht succes.

Voer oudervogels: fazantenkorrels, tortelduiven mengeling (Kasper-faunafood), fijn gesneden fruit, groenvoer, en meelwormen.

Voer jonge vogels: eerste week gemalen opfokkorrels (Kasper faunafood), millet, fijn gesneden groenvoer, en 6 maal per dag wat meelwormen. De hele dag door stond er een bakje met madden. Na 3 weken malen we de korrels niet meer.

Mochten er nog vragen zijn, dan kunt u deze altijd richten aan: Vogelpark Avifauna Hoorn 65, 2400 AA Alphen a/d Rijn.

De
sel

Deze aantrekkelijke papegaai is in feite in 10 jaar tijd van onbekend in gevangenschap gekomen tot een populair troeteldier en tevens een bedreigde soort. De snelheid waarin de situatie zich ontwikkelde bewijst eens te meer hoe kwetsbaar het ecologisch evenwicht voor sommige papegaaiensoorten is.

De Roodoor Ara is een soort die net als de Blauwkeel Ara (*Ara glaucogularis*), de Boliviaanse Soldaten Ara (*Ara militaris boliviana*) en de Rozekop Pionus (*Pionus tumultuosus*) beschouwd wordt geen af te grote aviculturele achtergrond te bezitten.

Beschrijving

Lengte 60 cm. Het grootste gedeelte van het verenkleed van een volwassen vogel is bleek olijfgroen; kop en nek zijn lichter van kleur, zuiverder groen; voorhoofd, kruin, plek achter het oog en dijen rood; kleine vleugeldekveren, vleugelboog, handwortelzoom en minder onder de vleugeldekveren oranje rood; meer onder de vleugeldekveren en onderzijde van de staart olijfgroen; buitenste baarden van de grote slagpen en eerste dekveren grijsachtig blauw; bovenste deel van de staart olijfgroen getipt met blauw; kaal gezichtsgebied wit met een vleespaarse tint en doorbroken door lijnen van kleine zwartbruine veren; snavel grijszwart; oranje iris; donkergrijze poten.

Jonge vogels bezitten weinig of geen rood op de kruin, deze kleur is bij hen beperkt tot het voorhoofd; kleine vleugeldekveren, vleugelboog en handwortelzoom groen; kleine ondervleugeldekveren bleker oranje; dijen groen met oranje tint.

Ze waren uitzonderlijk zeldzaam of zelfs onbekend zodat ze veelvuldig op de verlanglijsten van de handelaars voorkwamen, soms zo consequent dat de prijzen aanzienlijk daalden, behalve dan voor die welke bij de kwekers grootgebracht werden.

In 1972 was het dat de verzamelaar Charles Cordier een paar naar Zwitserland zond. Het jaar daarop presenteerden Amerikaanse importeurs ze aan prijzen die enkel de meest rijke vogelkwekers zich konden veroorloven. De volgende maanden en jaren, werd de toevloed steeds groter, tot men de dieren kon aanschaffen voor ongeveer dezelfde prijs als een Geelkulf Kaketoë. Vele van de papegaaien die aan de handelaars verkocht werden dienden als troeteldieren, een situatie die lijnrecht indruist tegenover de bedoelingen van vele vogelliefhebbers eveneens de mijne, omdat soorten waarvan er nog maar weinig bestaan en daarbij dan nog bedreigd worden, enkel thuis horen bij verantwoorde kwekers. Niet lang nadien werd hij opgenomen in bijlage I van de Conventie van Washington, wat de handel in wilde gevangen vogels enigszins beperkte. Deze soort geeft de voorkeur aan een droog bergachtig bosland met wat drassige hellingen en een woestijnrijke heesterachtige

De Rood

(*Ara rubrocapitata*)

Door T. ...
vertaald door: ...

vegetatie in de valeien en lager gelegen delen. Zulk een biotoop is ongewoon voor een Ara, doch dit komt doordat daar de nodige rotsachtige nestplaatsen die deze vogel nodig heeft voorhanden zijn en dat daardoor de Roodoor Ara ongetwijfeld in die omgeving blijft. Een eerste idee van zijn status kregen we in 1977 toen Robert Ridgely een bezoek bracht aan hun biotoop. Hij vond hier slechts een kleine populatie. Verschillende jaren later meldde een ander Amerikaans ornitoloog, Dirk Lanning, dat er tussen de 3000 en 5000 exemplaren leefden. Deze bewering leek aanmerkelijk voor Cordier, die me vertelde dat de handel vroeger veel intensiever was.

De soort staat ter plaatse bekend als **Opaloro**, of Donkey parrot (ezelspapegaai) zo genoemd om hun vermoedelijk gebrek aan krachtige nabootsing. Een leugen want het kunnen voortreffelijke sprekers worden. Ook als **Paraiba coya**, wat vertaald Boliviaanse Ara betekent, en **Papagayo caranjo**, Oranje ara, een naam afkomstig vanwege de oranje veren op de vleugels en dikwijls ook op het lichaam. Hij verscheen voor het eerst in een verzameling opgezette vogels tussen 1826 en 1833 bij A.D. d'Orbigny. In 1940 verzamelde M.A. Carrique, Jr. verschillende specimen voor het Field Museum of Natural History in Chicago, op Ele-Ele in uiterst Zuid-Oost Cochabamba. Deze opgezette dieren waren de eerste die ik onder ogen kreeg, en ik was er zo van onder de indruk dat ik s'anderdaags meteen naar Florida vloog om ze in levende lijve te kunnen bewonderen. De hiertoven genoemde onderzoekers verwaarloosden de vindplaats te vermelden noch de gewoonte van de vogels om in rotsspleten te nestelen in kleine kolonies van maximum 12 dieren. Geen wonder dus dat Joseph Forshaw schrijft in zijn *Parrots of the World*, "van deze Zuidamerikaanse papegaaien weten we het minst".

In 1970 observeerde Cordier deze soort in de omgeving van de Mizque rivier en in dat jaar bekam Rolando Romero een Boliviaans vogelhandelaar 1 exemplaar. Het gevoel hebbende dat het hier

U wordt vriendelijk verzocht deze bijlage uit uw maandblad te verwijderen en goed te bewaren.

RINGEN 1991

Kweeknummer

Elk afdelings- of verspreid lid heeft een eigen kweeknummer dat uit vier posities bestaat, te weten twee letters en twee cijfers of een letter en drie cijfers of een cijfer en drie letters. Dat kweeknummer staat vermeld in de ledenlijst waarvan elke afdelingssecretaris er tweemaal per jaar een ontvangt; dat kweeknummer staat ook vermeld op de lidmaatschapskaart zoals die via de afdelingen eens per jaar aan de leden worden beschikbaar gesteld; alsook vermeld op de eerste regel op het adres etiket dat geplakt zit op de wikkel om dit maandblad.

Personen die lid zijn van meerdere afdelingen mogen toch maar één kweeknummer hebben en zij mogen slechts via één afdeling ringen bestellen. Bij overtreding hiervan kan uitsluiting van deelname aan tentoonstellingen voor een bepaalde periode het gevolg zijn.

Kweeknummers worden uitsluitend door het bondsbureau toegekend en geregistreerd.

Wie kan er ringen bestellen

De in artikel 18 van het Reglement voor de Tentoonstellingen genoemde bondsringen en verenigingsringen, worden uitsluitend geleverd door de NBvV. Deze ringen zijn voorzien van het merk **nb plus jaartal**. Dit merk is gedeponeerd en derhalve beschermd; mag niet door derden worden gevoerd. Afdelings- en verspreide leden kunnen de ringen bestellen op de wijze zoals in deze bijlage verder wordt aangegeven. De afdelingsleden uitsluitend via de ringencommissaris van zijn of haar afdeling; de verspreide leden rechtstreeks bij het bondsbureau.

Abonnees krijgen geen kweeknummer toegekend, kunnen ook geen ringen bestellen. Dat is alleen voorbehouden aan bovenbedoelde leden.

De eerste bestelling

Vanaf begin juni tot 15 september kan elk lid tegen gereduceerde prijs ringen bestellen, wij noemen dat de eerste bestelling.

De vroege kwekers, ook wel 'warmkwekers' genoemd, hebben reeds in januari hun ringen nodig. Om daaraan te kunnen voldoen dienen zij hun eerste bestelling zo snel mogelijk na de verschijning van deze editie van het maandblad, door middel van het betreffende volledig ingevulde bestelformuliertje en met gelijktijdige betaling van het verschuldigde bedrag, af te geven aan de ringencommissaris van de afdeling. Deze bestelling moet **vóór 1 augustus** a.s. in het bezit van de ringencommissaris zijn.

De overige kwekers, die pas eind februari/begin maart met de kweek beginnen en op z'n vroegst pas in maart de ringen nodig hebben, dienen hun bestelling op gelijke wijze, dus met gebruikmaking van het volledig ingevulde bestelformuliertje en gelijktijdige betaling van het verschuldigde bedrag, aan hun ringencommissaris op te geven. Zij hebben daar evenwel de tijd voor tot **15 september**.

Wij verzoeken u met klem om u strikt aan de op u van toepassing zijnde vorengenoemde datum te houden zodat we een zo goed mogelijke spreiding van de eerstebestellingen verkrijgen. Immers, het heeft weinig zin als een kweker reeds in januari ringen ontvangt die hij pas in maart nodig heeft. Gebeurt dat op ruime schaal dan komen wel de ringenafleveringen voor de vroege kwekers in het geding en daar is niemand mee gebaat. Meewerken aan een goede spreiding betekent dat elk lid over de ringen kan beschikken op het moment dat ze inderdaad nodig zijn.

Nabestellingen

Voor nabestellen van ringen is in deze bijlage eveneens een bestelformuliertje opgenomen. Voor ringen die na 15 september aan de ringencommissaris worden besteld, geldt de verhoogde prijs behalve voor hen die pas na 15 september lid zijn geworden.

Minima en prijzen

2 t/m 2.9 mm minimaal 25 ringen per maat ook bij eventuele nabestellingen.

Prijs: Besteld voor 15 september 20 ct per ring; besteld na 15 september 25 ct per ring.

3.2 t/m 12 mm, min maal 10 ringen per maat ook bij eventuele nabestellingen.

Prijs: Besteld voor 15 september 25 ct per ring; besteld na 15 september 30 ct per ring.

De te bestellen aantallen naar boven afronden op 5 of 0, dus 25, 30, 35 c.q. 15, 20, 25 etc...

De ringencommissaris

zal er voor zorg dragen dat uw bestellingen op tijd op het bondsbureau binnenkomen. Op tijd wil in dit verband zeggen dat de bestellingen voor de vroege kwekers vóór 10 augustus en de bestellingen voor de overige kwekers vóór 1 oktober binnen zijn inclusief de betaling daarvoor. **Op het bondsbureau worden de bestellingen afgewerkt op volgorde van binnenkomst en betaling.**

Afleveringen ringen

De ringen voor de vroege kwekers, besteld vóór 1 augustus, zullen omstreeks kerstmis aan de ringencommissaris worden afgeleverd.

De ringen voor de overige kwekers, besteld vóór 15 september, volgen daarna vanaf eind januari/begin februari, in elk geval vóór begin maart.

Foute ringen

Indien zich bij de aflevering foute ringen bevinden, dienen deze via de ringencommissaris en vergezeld van het zogenaamde foutenformuliertje aan het bondsbureau te worden geretourneerd waarna met spoed verbeterde ringen zullen worden afgeleverd.

De
se

De

Stalen ringen

In de maten 4,5 mm, 6, 7, 8, 10, 12 en 14 mm zijn naast de aluminium ringen ook roestvrij stalen ringen verkrijgbaar ten behoeve van het ringen van papegaaien, ara's, kaketoets, etc. Voor slechts enkele papegaaiensoorten is een 11 mm ring noodzakelijk. Ook deze zijn leverbaar maar dienen wel apart te worden besteld. De maat 4,5 mm is speciaal ingevoerd voor agaporniden. Het komt steeds meer voor dat agaporniden aan de ringen knagen waardoor op den duur geen enkel teken op die ring meer leesbaar is. Tegen knagende agaporniden is geen enkele aluminium ring bestand. De enige en afdoende remedie is, deze vogels te ringen met stalen ringen. Per maat dient u minimaal 10 ringen te bestellen. De prijs is, ongeacht de periode van bestellen, **75 cent per stuk**.

U dient deze ringen apart bij uw ringencommissaris te bestellen, daarbij **geen** gebruik makend van het in deze bijlage opgenomen bestelformulier. **De ringencommissaris dient deze ringenbestelling op de gebruikelijke standaardformulieren op te geven maar dan wel apart en met duidelijke vermelding RS-ring.**

Kweekvervalsing

Het is bekend dat enkele kleine organisaties al vanaf oktober ringen verstrekken voor het daarop volgende jaar. Dit werkt een absolute kweekvervalsing in de hand hetgeen beslist is af te keuren. De NBvV doet daaraan niet mee en dat is ook de reden dat de eerste ringen voor een nieuw jaar niet eerder worden afgeleverd dan omstreeks de kerstdagen. Na ontvangst hiervan mogen de ringen door de ringencommissaris aan de leden worden verstrekt.

Tenslotte

zij medegedeeld dat er vanaf 31 mei geen ringen met kweeknummer kunnen worden besteld voor het dan lopende jaar. Wel zijn er dan verenigingsringen voor dat lopende jaar verkrijgbaar.

Tevens dient nog eens te worden benadrukt dat geen ringenbestellingen kunnen worden aangenomen, noch door de ringencommissaris noch door het bondsbureau, als niet exact het kweeknummer van het betreffende lid bekend is. De ringencommissarissen zullen in eerste instantie hierop nauwlettend toezien.

INDICATIELIJST

In deze lijst is aangegeven welke maat ring voor welke soort vogel gebruikt kan worden.

U dient er echter wel rekening mee te houden dat deze lijst als een RICHTLIJN moet worden gezien. Een vogel wordt dan pas als eigen kweek beschouwd indien die vogel zodanig is geringd dat de ring, als de vogel volwassen is, niet meer langs de gebruikelijke weg van het pootje kan worden geschoven.

Indien u vogels heeft die kleiner of groter zijn dan als normaal wordt aangenomen en zoals bedoeld in de lijst, dan moeten die vogels ofwel met een kleinere ofwel met een grotere ring dan is aangegeven worden geringd. Elk lid heeft met betrekking tot het op de juiste wijze ringen van door hem/haar gekweekte vogels een geheel eigen verantwoordelijkheid!

2mm: Meesastrilde, vuurvinken en amaranten, blauwfazantjes, oranjeakakjes, napoleonnetje, St. Helenafazantjes, tijgervinken, goudbuikjes, teugel- en nonastrilden, brilvogeltjes, kleine nectarvogeltjes en alle overige soorten van gelijke grootte c.q. pootdikte.

2.3 mm: Witwang mees-, aurora-, roodmasker-, wiener-, melba-, druppel-, parel-, dybowski-, granaat-, eifen-, patrijswartel-, dorn-, geschilderde-, zon-, binsen- en bichenow-astrilden, blgr. roodstaartje, lood- en zilverbekjes, kleine ekstertjes, Europese en kleine uitheemse sijsjes, edelzanger, mozambiquesijs en de kleinste cini's, cubavinken, kleine paapjes en alle overige soorten van gelijke grootte c.q. pootdikte.

2.5 mm: Grijskop-, purper-, bergastrilden, gordelgras-, zebra-, muskaat-, band- en alle rietvinken, masker-, spitsstaart-, gould-, ceres- en parelhalsamadinen, ekstertjes, bronzemannetjes, kleine nonnen, japanse meeuwen, kleine putter, kneu, alarivink en middelgrote cini's, kleine saffraanvink, goudmus, kleine wevers, kleine tangara's, raza espagnola, japan hoso en alle overige soorten van gelijke grootte

c.q. gelijke pootdikte.

2.7 mm: Grotere cini's zoals citroen-, kaapse- en Europese cini, zwarte sijs, Chinese groenling, Himalaya groenling, putter, Europese vink, langstaart roodvink, woestijnvinken, papegaaiamadinen, grote nonnen, reuzeekstertje, diamant- en zebra vink*, roodkopamadine, grote paapjes, Amerikaanse kleurvinken, middelgrote wevers, overige mussen en alle andere soorten van gelijke grootte c.q. pootdikte.

2.9 mm: Alle zang-, kleur- en niet eerder of later genoemde postuurkanaries, zaadkrakers, grootste cini's zoals zwavelgele dikbek-, geelbuik en witbuik cini, Europese groenling, goudvinken, roodmussen, geelgors, grotere saffraanvinken, kroonvinken, grotere tangara's, wevers en alle overige soorten van gelijke grootte c.q. pootdikte.

3.2 mm: Rijstvogels, Japanse nachtegaal, minla's, Parijsse frisè, norwich, yorkshire, Lancashire en alle overige vogels van gelijke grootte c.q. pootdikte.

3.5 mm: Appelvinken, buulbuuls, grootste tangara's, kleine kardinalen, bisschopsvogels, Chinese dwergkwartel, diamant- en zwartmaskerduifje en alle overige vogels van gelijke grootte c.q. pootdikte.

4 mm: Pestvogels, kermbijters, Europese- en uitheemse spreeuwen, merel, grote kardinalen en bisschopsvogels, grasparkieten*, iorpus- en lorculus-soorten, neophema's, bourkes, ag. cana en liliana, kleine lon's, aymara- en citroenparkiet, vredes-, peru-, rots-, zebra-, inka-, picui- en roestduifje, harlijjn- en coromandelkwartel en alle overige soorten van gelijke grootte c.q. pootdikte.

4.5 mm: Grasparkieten*, alle overige agaporniden, catharina-, hooded-, kanarievleugel- en toviparkiet, Stanley rosella, veelkleuren- en roodrugparkiet, kakariki's, maina's, Japanse kwartel, bronsvleugel-, senegal-, staaviek-, tamboerijn- en timorduil en alle overige soorten van gelijke grootte c.q. pootdikte.

5 mm: Andean- en bruinorparkiet, brown's rosella en alle overige soorten van gelijke grootte c.q. pootdikte.

5.4 mm: Valk- en pruimkopparkiet, rosella's, kleinere pyrrhura's, edelparkieten, redcap parkiet, carolina-, galapagos-, groenvleugel-, parelhals-, rode grondduif en alle andere soorten van gelijke grootte c.q. pootdikte.

6 mm: Grote rosella's, prinses van wales-, muis-, kleine halsband-, cloncurryparkiet, grote pyrrhura's, meeste trichoglossussoorten, kleine aratingasoorten, ekster, Vlaamsegaai, kauw, kleine beo, dolksteek- en lachduif, Californische kuif- en virginische kwartel en alle andere soorten van gelijke grootte c.q. pootdikte.

7 mm: Grotere halsbandparkieten, bont boertje, meijerspapegaai, caie's, grote lori- en aratingasoorten, grote beo, roulroul, Australische kuif- en grote bronsvleugelduif en alle soorten van gelijke grootte c.q. pootdikte.

8 mm: Kleine amazonepapegaaien, koningsparkieten, goudnek ara, roseborst baard-, derbyan- en grote alaxanderparkiet, toerakos* en alle andere soorten van gelijke grootte c.q. pootdikte.

10 mm: Grijs roodstaart-, edel- en middelgrote amazonepapegaaien, naaktoog-, goffini-, kleine geelkuif- en rosé kaketoets, grootste toerako's, carolina- en mandarijneend, goudfazanten en alle andere soorten van gelijke grootte c.q. pootdikte.

12 mm: Kleine arasoorten, grootste amazonepapegaaien, grote geelkuif- en incaketoes, grote fazantsoorten en alle overige soorten van gelijke grootte c.q. pootdikte.

14 mm: Blauwgele-, groenvleugel-, soldaten- en hyacintara, molukkenkaketoets en alle overige soorten van gelijke grootte c.q. pootdikte.

* De ontwikkeling van de grasparkiet en zebra vink, neigt naar grotere vogels met zwaardere poten. In voorkomende gevallen dienen deze met 4,5 mm/2,7 mm ringen te worden geringd.

In geval van twijfel over de aangegeven ringmaat alsook bij niet genoemde minder algemene voorkomende vogelsoorten is het verstandig om eerst met een schuifmaatje de dikte van de poten van die vogels te meten en aan de hand daarvan vast te stellen hoe groot de diameter van de ring dient te zijn. Opgemerkt zij nog dat alle ringen 4,8 mm hoog zijn, conform de internationale afspraken.

oor Ara (genys)

Silva,
rcel Van Aelst

om een hybride ging, schonk hij niet veel aandacht aan de vogel tot hij bij toeval een bezoek bracht aan hogerge- noemd museum, alwaar hij opgezette vogels van dezelfde soort te zien kreeg en er zich van bewust werd wat voor een zeldzame vogel hij in zijn bezit had gehad. Een zoektocht begon, die 3 jaar zou duren. In 1974 publiceerde hij hierover een artikel in het Avicultural Magazine en deze informatie bracht onmiddellijk de interesse voor deze soort over de ganse wereld op gang. Een helder en breed beeld van zijn verspreiding en status kreeg men nadat Lanning terugkwam uit Bolivia, alwaar hij 13 weken doorbracht beginnende vanaf december 1981. Hij trok bovenop de lading van vrachtwagens en vloog over onmetelijke afstanden, op zoek naar verblijfplaats, verspreiding en status. Voorafgaande op Lannings bezoek was men van mening dat men de vogels alleen kon aantreffen in Santa Cruz en Cochabamba, doch latere waarnemingen brachten aan het licht dat ze zich verspreiden op een ruimte van 50 x 100 km tot zelfs 27.000 vierkante km. Verschillende bronnen vermelden eveneens dat deze kolonies een ware plaag vormden voor koren en pindavelden, vooral in 1982 toen een uitroeingsbesluit nog tijdig kon worden ingetrokken. Niettegenstaande werd er melding gemaakt van vernietiging door vergiftiging en afschieting, alhoewel men er immer van overtuigd was dat de inboorlingen te arm waren om wapens aan te schaffen.

Nog steeds volgens Cordier, is de grootste bedreiging voor deze Ara's het omhakken van de algarrobo bomen, die men gebruikt als brandstof voor de tinsmelterijen nabij Orurostad. De cocons van deze boom betekenen voor de Ara's hun hoofdvoedsel en het is het ontbreken van deze cocons dat de grootste **BEDREIGING VOOR ZE VORMT**. Tenzij aan het rooien van de algarrobo bomen, evenals aan afschieten en vergiften een einde komt, rekent men erop dat de Boliviaanse regering voor beschermde gebieden zal zorgen waarvoor men dan ook bewakers zal nodig

hebben, en mag deze Ara in de toekomst alleen aangetroffen worden in studiecentra of bij serieuze kwekers. In de volière heeft deze vogel bewezen een standvastige broeder te zijn, die ieder jaar een behoorlijk aantal jongen kan grootbrengen. Het begon in 1978 toen men in de Zoo van Wuppertal in West Duitsland er 3 grootbracht. In de U.S.A. was de eerste succesvolle broeder Juanita De Loach in Texas. Ondertussen zijn er al vele kwekers in geslaagd. De voornaamste moeilijkheid tot broedresultaat was in de eerste plaats de onvolwassenheid van vooral de mannen, de meeste poppen waren meestal al broedrijp bij aankomst. Dit was duidelijk te wijten aan het feit dat in het wild de mannen bij het nest blijven om het te beschermen terwijl de poppen op zoek gaan naar voedsel in de lager gelegen gebieden en ze aldaar gevangen werden. Het is mijn vaste overtuiging dat er in de komende jaren meer en meer van onze kwekers jongen zullen voortbrengen zodat deze soort uiteindelijk net zo veelvuldig als de Geelvleugel Ara zal voorkomen.

Wat het houden betreft kunnen er zich twee problemen voordoen, veren plukken en stress; het laatste is vooral een probleem voor pas geïmporteerde dieren. Vele leven niet meer dan enkele maanden nadat ze uit quarantaine vrijgegeven zijn. Beide moeilijkheden kunnen overwonnen worden bij eigen kweekvogels.

Iedereen met een beetje ondervinding met Ara's of Aratingasoorten zal beweren dat dit vooral veel bij conuresparkieten voorkomt, en inderdaad dit maakten we reeds veelvuldig mee met de Cuba parkieten. Rooddoor Ara's vertonen ook veel verwantschap met de parkieten en hiervan een voorbeeld is wanneer ze een indringer bedreigen openen ze niet hun vleugels zoals andere Ara's, en gedurende het spel, als het er soms eens te ruw aantoe gaat, zullen er geen vergeldingen volgen, doch de vogel zal eerder beginnen te knijpen. Hand opgevoede, tamme vogels kunnen zeer goed artikuleren en kunnen zachte aantrekkelijke troeteldieren zijn. Op dit ogenblik echter, moet de verkoop van deze vogels uitsluitend geschiedt aan kwekers die de vogels de gelegenheid willen geven zich voort te planten. Slechts wanneer de in gevangenschap gehouden populatie bewezen heeft voldoende vogels te kunnen leveren, mag men ze pas als troeteldieren in de winkels aanbieden. Te bedenken het feit dat deze Ara onbekend was tot de 70er jaren, dan is zijn aantal in gevangenschap zeer vlug gestegen. Dit is enkel het bewijs van zijn voortdurend bestaan anders was hij reeds uit het wild verdwenen. Dit toont

nogmaals de waarde van de echte vogelkwekers en het bewijs voor het instandhouden van zeldzame papegaaien zodat onze kinderen en hun kinderen er nog veel van kunnen genieten.

Foto: Vogelpark Walsrode/Müller

Muizen vaak een ergenis!

Arie Roza.

Als vogelhouder is het moeilijk om (huis)muizen buiten uw kwekerij dan wel voliëre te houden.

Muizen zijn nu eenmaal altijd op voedsel uit en zullen, als ze eenmaal een vaste stek hebben gevonden, er alles aan doen zich in de omgeving van uw vogelverblijf te handhaven. Welke maatregelen u ook neemt, het blijft moeilijk om er vanaf te komen.

U moet daarom voorkomen dat de muizen bij u de kans krijgen. Ja, zult u zeggen, gemakkelijker gezegd dan gedaan. "Ga er maar aan staan", zeker als u al lange tijd met de kleine knagers wordt geconfronteerd.

Hoe kunt u een muizenplaag voorkomen?

- zorg voor hygiëne door uw vogelverblijf regelmatig schoon te houden;
- zorg -zo dit mogelijk is- voor een volledig afgesloten stenen of betonnen vloer. Plavuizen verdienen de voorkeur;
- veeg tenminste 1x per dag de vloer goed aan en neem het kaf en gemorste zaden op;
- sluit uw voedselvoorraden goed af, b.v. door bussen met deksel te gebruiken;
- zorg er voor dat uw gebruiksvorraad zaden en krachtvoer niet te groot is, b.v. de hoeveelheid voor één week;
- richt uw vogelverblijf zodanig in dat u overal gemakkelijk bij kunt komen. Verborgene hoekjes en plekjes, waar u niet of nauwelijks bij kunt komen, zijn vaak geliefde schuilplaatsen. Uiteraard hangt het van uw persoonlijke inzet af hoe u zich wapent tegen ongewenste gasten.

Als u uw vogels te veel voert, zodat er altijd, dus ook 's-nachts voedsel aanwezig is, bent u al verkeerd bezig, tenzij u er voor 100% zeker van bent dat muizen niet binnen uw vogelverblijf kunnen komen.

Naar mijn mening is overlast van muizen meestal eigen schuld. Natuurlijk zal elke vogelliefhebber wel eens een muisje zien. Voor u de opgave deze nog dezelfde dag te vangen.

Er zijn tegenwoordig zoveel mogelijkheden dat dit geen enkele moeite behoeft te kosten.

Gif en lijn zijn echter uit den boze. Mensen die al zoveel last van muizen hebben dat zij daar niet meer buiten kunnen, hebben m.i. de slag al verloren. Waarom gif te gebruiken als u weet dat het milieu daar geweid mee wordt gedaan?

Lijn raad ik helemaal af, omdat dit middel niet alleen smerig is, maar bovendien weinig elegant.

Als u merkt dat een muis uw vogelverblijf als doelwit heeft uitgezocht, kunt u dat onmiddellijk ruiken dan wel aan de uitwerpselen constateren dat u ongewenst bezoek hebt gehad. Een muizenklem is m.i. nog het beste middel om er af te komen. In 9 van de 10 gevallen, als u met een havertje, zonnepitje of maiskorrel, uitgezet op het klapje, de muis lokt, hebt u deze meestal dezelfde nacht, volgende op de dag dat u gemerkt hebt dat een muis uw vogelverblijf heeft bezocht.

Er zijn tegenwoordig ook zgn. inloopvalletjes van kunststof. Deze kunt u bij wijze van spreken altijd gereed houden en ongewenst muizenbezoek wordt onmiddellijk afgestraft.

Natuurlijk moet u de inloopvalletjes wel dagelijks controleren. Er zijn ook eenvoudige vangmiddelen. Als u er zeker van bent dat er een muis in uw vogelverblijf huist, kunt u een hoge plastic emmer, gevuld met ± 5 cm vogelzaad, op de vloer zetten. Als de muis daar eenmaal in zit, kan hij door de aanwezigheid van het zaad, de emmer niet meer verlaten, immers hij kan zich niet afzetten.

De andere dag kunt u de muis meestal zo pakken. Die is zo vermoed, dat u deze snel kunt afmaken.

In voliëres waar grote hoeveelheden voer op de bodem worden gedeponneerd om voorlopig even van het voeren af te zijn, zijn nagenoeg altijd muizen aanwezig.

Vaak kunt u dat al aan een compleet gangenstelsel zien.

Ik vind dit geen reclame en voor andere vogelliefhebbers geen stimulans om bij u te komen kijken, dan wel vogels bij u aan te schaffen.

Muizen zijn vaak overbrengers van ziekten, ook daarom moet het u er alles aan gelegen zijn om deze diertjes niet in uw vogelruimten te hebben.

Muizen trekken bovendien katten en uilen aan. Daar zit u toch ook niet op te wachten.

Een ander nadeel is dat uw vogels, zeker tijdens de broedperiode, voortdurend hinder ondervinden als muizen, die nachtdieren zijn, door uw kwekerij lopen en vaak de nesten, vooral van kleine vogels, verstoren.

Weet u overigens dat een huismuis altijd vol ongedierte zit? Alweer een reden om alles op alles te zetten om deze dieren te weren.

Ik ben me er van bewust dat vele vogelliefhebbers bij het lezen van dit artikel achter hun oren krabben en denken: "hij kan gemakkelijk praten".

Dat doe ik ook. Zelf heb ik, wonend aan de rand van een buitengebied, kippen, konijnen en vele vogels, maar beslist geen last van muizen, want ik wil er gewoon geen hinder van ondervinden, en u weet waar een wil is, is een weg. Houdt de ongewenste knagers zeker nu het broedseizoen weer aan de gang is buiten uw vogelverblijven.

Zwartkopgrasmus

Prof. dr. Anthonie Stolk

Fluiter *Phylloscopus sibilatrix* en zwartkopgrasmus *Sylvia atricapilla* bewonen vaak hetzelfde gebied en doordat ze zich beiden met insecten, larven en spinnen voeden, alsmede met bessen, moeten ze in bepaald opzicht als voedselconcurrenten worden beschouwd.

De laatste geeft zich niet graag bloot en komt in loof- en gemengd bos dichtbij de grind in dicht struikgewas, hoewel hij ook in tuinen en parken wordt aangetroffen.

De zwartkopmeeis komt al vroeg in de lente en is daarom als een sympathieke voorjaarsbode te beschouwen. Tijdens het zingen houdt het mannetje zich ook in het dichte gebladerte verborgen, waarbij dus niet een vrije uitkijkpost wordt gebruikt. De zang is fraai en bestaat uit een babbelende zachte inleiding en een luid-fluitende slag. Niet voor niets wordt hij de nachtegaal van het noorden genoemd.

Het vrij losse nest wordt door het vrouwtje en het mannetje vrij laag boven de grond gebouwd, waarbij worteltjes, wol, vezels en halmen als materiaal worden gebruikt. Binnenbekleding van dierenhaar. Gewoonlijk begint het mannetje na aankomst in zijn broedterritorium verschillende nesten te bouwen. Toch verricht het later aankomende vrouwtje bij de afbouw van het uiteindelijk gekozen nest het meest. De ruige vegetatie van de braamstruiken is als nestplaats bijzonder favoriet. Het nest is als het ware als een mandje met hengsels aan de omgevende planten bevestigd.

Het legsel bestaat uit vier tot vijf (eventueel) zes zeer gevarieerde eieren: bruinachtig wit of groenachtig wit met grijze en donkerbruine stippen en vlekken. Vooral het vrouwtje broedt twaalf tot veertien dagen, terwijl het mannetje haar van tijd tot tijd aflöst. De jongen worden samen door de ouders grootgebracht. Ze blijken gewoonlijk na twaalf dagen nog niet vluchtig te zijn. Per jaar

kunnen twee broedsels worden geproduceerd.

In de herfst worden zachte sappige vruchten en bessen gegeten, die soms met de grote krachtige snavel in stukken worden gehakt. Vlierbessen zijn zeer geliefd, zoals dit ook voor de braamsluiper *Sylvia curruca*, de grasmus *Sylvia communis*, de sperwergasmus *Sylvia nisoria* en de

tuinfluiter *Sylvia borin* het geval is. Heel nuttig uiteraard om op die manier reserves voor de trek te vormen.

De zwartkopgrasmus is een gedeeltelijke trekvogel die voor een deel in het Middellandse Zeegebied overwintert en voor een deel in tropisch Afrika. De voorjaarstrek is van begin april tot in mei, de herfsttrek eind augustus tot begin oktober. De zwartkopgrasmus heeft nogal last van trekruist en daarom doet men er goed aan om de kooi of volièrte in de nacht met doeken te bedekken. Deze soort kan uitstekend in de volièrte worden gehouden. De beste zangers blijken in het voorjaar gevangen vogels te zijn. Men brengt de dieren tot rust door ze enige dagen in een met een doek afgedekte kooi te doen. Voeren met mierenpoppen en na enige dagen fijn insectenetersvoer. Enige meelwormen hierop om het voedingsmengsel aantrekkelijk te maken. Met vlierbessen

Sylvia atricapilla

Sylvia communis

vrouwtje zijn die delen grijsbruin. Bij het mannetje en het vrouwtje een witachtige keel en buik en een grijze borst. De jonge mannetjes hebben donkerbruine en de jonge vrouwtjes een grijsbruine kopkap. Het volwassen mannetje kan met de kleine zwartkop *Sylvia melanocephala* en de orpheusgrasmus *Sylvia hortensis* verwisseld worden. De ogen liggen echter bij die soorten helemaal in de kap, wat bij de zwartkopgrasmus niet het geval is.

zijn in de herfst gevangen vogels aan het zachtvoer te wennen. Oppassen voor al te vet voer.

De zwartkopgrasmus blijkt in de volière te kweken te zijn. In juli en augustus veel bramen en rode bessen, daar deze een gunstige invloed hebben op de rui. Tegen de winter wat geraspte appel aan het zachtvoer toevoegen om het door vet verhoogde gewicht wat omlaag te brengen.

Het mannetje van de zwartkopgrasmus is herkenbaar aan de glanzend zwarte kap die ongeveer tot ooghoogte doorgaat. Het vrouwtje heeft een roodbruine kap. De overige delen van de bovenzijde zijn bij het mannetje asgrijs met donkerbruine vleugels en staart. Bij het

Sylvia nisoria

WOVO KWALITEITSPRODUKTEN Voor een beter vogelbestand

- Groothandel in diersbenodigdheden.
- Import - Export - Fabricage
- Kwekerijen - voedseldieren.
- Speciaalvoeders
- T.T. materialen.
- "WOVO-SUKSES" vrucht/opfokvoer voor alle zaadeters ZONDER toevoeging van KLEUR- en GEURSTOFFEN
- KWALITEITS instaktenvoer / UNIVERSEEL "exklusief".
- WOVO-icisators GRATIS documentatie.

WOVO-kwaliteitsproducten zijn verkrijgbaar bij iedere **BETERE** dierspecialzaak en vogelhandel.

Info: **WOVO - kwaliteitsproducten**
Nieuwstraat 77N - 5521 CB **EERSEL** t.k.u.
Tel.: 04970 - 17552. Fax. (04970) - 14738

BEKAERT-PARKIETENGAAS

(Maaswijdte x dikte x hoogte)

12,7x12,7x0,65x1000 mm f. 106,-
12,7x12,7x0,65x2000 mm f. 212,-
19,0x19,0x1,05x 500 mm f. 70,-
19,0x19,0x1,05x1000 mm f. 129,-
19,0x19,0x1,05x1500 mm f. 182,-
19,0x19,0x1,05x2000 mm f. 259,-
19,0x19,0x1,45x1000 mm f. 200,-
19,0x19,0x1,45x1200 mm f. 258,-
25,4x25,4x1,60x1000 mm f. 179,-
25,4x25,4x1,75x1000 mm f. 217,-
25,4x25,4x2,05x1000 mm f. 253,-
50,8x50,8x2,05x1000 mm f. 140,-
25,4x38,0x1,75x1000 mm f. 167,-
50,8x25,4x2,05x1000 mm f. 212,-

Prijzen per rol van 25 meter, vrijblijvend, incl. BTW en geldend bij betaling binnen 8 dagen na levering op Postgiro 245108. Elk ander gaas leverbaar. Bij levering van f. 150,- tot f. 600,- zijn de vrachtkosten f. 19,50. Boven de f. 600,- franco huis. **Bel voor levering: Tel. 02510-43243** (na 18.00 uur)

W. STIJGER HEEMSKERK

VOGELVOETRING SCHAAR

10 cm - no. 803

De voordelen van onze vogelvoetringsschaar voor kleine vogels (kanaries, parkieten, exoten etc.) zijn:

1. bij het doorknippen van de voering bestaat geen enkel gevaar de poot te beschadigen
2. de ring wordt door de inkeping in de schaar, zo vast gehouden, dat wegschuiven onmogelijk is.

U kunt onze artikelen kopen bij iedere goede specialzaak. Informeer anders bij onze fabriek.

Fauna metaalwaren b.v.
Hooftstraat 138a - 5171 DH Kaatsheuvel
Telefoon (4167-7 41 14
Corr.-adres: Postbus 146 - 5170 AC Kaatsheuvel
VOGELLEEFHEBBERS KENNEN 'I

Konstante voorraad van minstens 5000 vogels.

Onze voorraad bestaat in de regel uit een groot ass. tropen kanaries, div. sijsjes, kardinalen, mex. vinken, rosevinken, bulbul's div. s. nachteg. woestijnvinken, toerako's, vliegerv. etc. etc. Tevens importeren wij: spec. lories, kaketoas, grize en groene pap. kraagpap. pionus, en andere zuid A. en aziatische parkietsoorten.

**VOGELGROOTHANDEL
KLOEG**
GEN. ALLENWEG 24-26
ZEVENBERGEN
Tel. 01680-27292
Telex 54762 kloeg nl

Openingsijden: maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 18.00 uur
zaterdag van 10.00 tot 13.00 uur.
Graag telefoon tijdens kantooruren.

Volière van de maand

Het is ongeveer tien jaar geleden dat ik ben begonnen met het houden en kweken van vogels. De liefde voor de vogels en de hobby op zich heb ik meegekregen van thuis, mijn vader heeft heel lang kanaries gekweekt en is ook 25 jaar kampioen geweest.

Ik ben begonnen met een volière van 1.80 meter bij 3 meter met een aansluitend binnenhok. Al snel is dat vogelverblijf te klein geworden dus zat er niets anders op dan er enige jaren later een tweede volière bij te bouwen. Buiten is inmiddels alles vol en ben ik binnen, in huis verder gegaan. Op de vloering, onder de schuine kant, maakten wij een vlucht van 2 bij 1 meter. Op de vloering staat ook de CV ketel, zodat de temperatuur er zodanig was dat ik sneller met de kweek kon beginnen en als ik bij de vogels ben zelf ook lekker warm zit.

Toch was ik nog niet voor 100 procent tevreden. We hadden ook nog een logeerkamer die nooit in gebruik was voor dat doel maar meer als rommelkamer werd gebruikt. In die kamer heb ik samen met mijn vader een prachtig onderkomen gebouwd met verschillende vluchten voor verschillende soorten vogels zoals bijvoorbeeld putters, waarvan ik er het eerste jaar 3 heb gekweekt, kanaries en gouldamadines.

Ik hoop nog heel lang van deze fascinerende hobby te mogen genieten.

A. Kuiper, Nieuwleusen.

seel

Soms wordt een droom werkelijkheid. Voor mij in ieder geval wel. Sinds 1965 houd ik mij bezig met de Vogelsport. De eerste 10 jaren heb ik de grasparkieten gekweekt op een slaapkamertje, 5 hoog in een flat. Dat er op deze wijze ook resultaten te behalen zijn mag blijken uit de vele bekens die ik behaald heb. Na deze 10 jaren ben ik overgegaan op de prachtvinken. Deze vogelsoort schenkt mij veel vreugde en schoonheid en ook de nodige successen. In juni 1988 zijn wij verhuisd naar een ééngesinswoning met een grote tuin van 6 x 17,50 m, een mogelijkheid voor een voliére. Dus een aanvraag ingediend voor een bouwvergunning voor een voliére van 6 x 2,80 m. De voorbereiding en de bouw hebben de nodige tijd inbeslag genomen maar hij staat er nu. Het gesloten bouwwerk is 2 x 6 m en hierin zijn 17 broedkooien gebouwd waarvan de tussenwanden uitneembaar zijn gemaakt. Dit geeft het voordeel de kooien te vergroten dan wel te verkleinen. Onder de kooien is een opbergruimte aangebracht die afgesloten is met deurtjes. Het geheel is tegen de achterwand aangebracht. De voorzijde is geheel voorzien van dubbel glas. Hier heb ik de ruimte verdeeld in 2 etages. De bovenzijde is benut als binnenhokken terwijl de onder ruimten als babyvluchten worden gebruikt. De bovenvluchten en ondervluchten zijn ook weer tot één vlucht te brengen door middel van uitneembare schuiven. Voor het glas zijn rekken bespannen met gaas aangebracht. De vloer is voorzien van zeil en de verwarming door middel van een gevelhaard. Geheel voorin heb ik een aanrecht geplaatst, groot 1 x 0,50 m met koud water. De verlichting wordt automatisch door schakelblokken geregeld. De bekende witte kleur die bij de meeste liefhebbers wordt gebruikt, heb ik vervangen door zacht groen. Dit geeft de vogels toch meer rust zo is mijn bevinding. De kweekruimte is geheel dubbelwandig en geïsoleerd. Het dak is belegd met een goede rubberrold. De buitenvluchten zijn gebouwd van aluminium van 20 x 20 cm en bespannen met dubbelgaas. Met de Kerst 1988 heb ik de vogels er in ondergebracht. Nu werd het afwachten hoe de kweek zou gaan verlopen. De grote vraag was hoe zij de verhuizing zouden verwerken.

Terugkijkend mag ik zeggen een goed jaar 1989 te hebben gehad met een kweek van ruim 100 jorgen van 10 soorten prachtvinken. Niet alle soorten hebben meegewerkt tot dit resultaat. Het bouwen van de voliére leverde in het gezin geen problemen op. Gelukkig is mijn vrouw ook zeer ingenomen met de vogelsport. Zonder haar belangstelling zou het een stuk moeilijker zijn om deze boeiende hobby te beoefenen. De foto's geven aan dat voor mij een droom werkelijkheid werd.

G. de Groot, Leerdam

Als ook u eens aan uw medeleden wil laten zien op welke manier u de hobby bedrijft, hoe uw vogels zijn gehuisvest, dan verwachten wij van u een of meerdere goed scherpe foto's vergezeld van een zo uitvoerig mogelijke beschrijving. U weet het redactieadres? Juist, Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom.

Over kleurkanaries.

De beginnende kweker.

De jonge vogel.

Wij hebben bij de vorige gelegenheid gezien, dat normaal de dertiende dag na aanvang broeden, de jonge vogels uit het ei zullen komen. Op de kweekkaart, waarop we tot nu toe de gegevens van de ouders, de datum van koppelen, het kooinummers alsmede de datum van het eerste ei en datum aanvang broeden hebben vastgelegd, noteren we dus de dertiende broeddag als datum uitkomen van het legsel. Dat is immers de dag waar we naar uitkijken. Dat uitkomen kan overigens wel eens enkele uren tot een dag later plaatsvinden. Er zijn popjes die niet erg vast broeden, die het nest met de eitjes tijdens de broedtijd vaak en vrij lange periode verlaten waardoor de eitjes op een wat lagere temperatuur kunnen komen. Het gevolg hiervan is dat de ontwikkeling van de kiem in het ei stopt of dat er vertraging in de groei optreedt waardoor de jonge vogel iets later wordt geboren dan verwacht werd.

Rustig afwachten, niet te nieuwsgierig zijn, de pop met rust laten en de jonge vogel **nooit** helpen bij het geboorteproses.

De jonge vogel, die niet voldoende kracht heeft om zichzelf uit het ei los te werken, is niet het sterke vitale exemplaar dat we zoeken. Het is niet verstandig om, indien mogelijk, tijdens het uitkomen van het legsel, regelmatig even te kijken of er tegelijk met het uit het nest werpen van de lege eischaal, soms een jonge vogel mee op de kooibodem terecht is gekomen. De pop wil het nest zuiver houden en het komt voor, dat tegelijkertijd met het verwijderen van de lege doppen, jongen die nog niet geheel los zijn van de dop, mee uit het nest gewerkt worden. **Nooit** een dop die nog niet geheel los is van het jong, zelf los maken. Vinden we zo'n jonge vogel op de kooibodem dan deze zo snel mogelijk terug plaatsen in het warme nest, tenminste als deze nog niet koud geworden is en nog vrij normaal beweegt. De val op zichzelf overleven de pasgeboren jonge vogels meestal probleem-

loos, tegen de koude kooibodem kunnen ze niet lang weerstand bieden. Dus snel ingrijpen en al lijkt het soms voor zo'n koud geworden vogeltje al te laat, **altijd** proberen of er met verwarmen nog wat bereikt kan worden. Niet te vlug opgeven, dikwijls zal pas na drie of vier

minuten opleving blijken waarna terugplaatsing in het warme nest alsnog kan plaatsvinden.

Soms zien we, dat een paar dagen nadat het merendeel van het legsel is uitgekomen, er nog een nakomer bijkomt. Dat kan als oorzaak hebben, dat

seel

De

er tijdens de ontwikkeling van het embryo reeds groeiremmende factoren in het spel zijn geweest. Zo'n exemplaar zal meestal ook in de verdere ontwikkeling achterblijven en i.v.m. onvoldoende levensvatbaarheid geen lang leven hebben. Zijn de eitjes niet geraapt, dan is ongeluk uitkomen een normaal verschijnsel en hoeft dat ook niets met groeiremmingen te maken te hebben.

Let eens op of alle jonge vogels in het nest langdurig sperren, de gezonde jonge vogel zal hierdoor de ouders als het ware aanzetten

tot voeren. Zwakke jongen sperren te korte tijd of steken slechts heel even het kopje op zonder het snaveltje te openen. De ouders krijgen in zo'n geval onvoldoende of soms helemaal geen gelegenheid om voeding over te dragen. We horen wel eens het verhaal van slechtvoerende popjes, daarin geloof ik niet erg sterk. **Een gezonde pop voert haar gezonde jongen.** De eerste levensdag mag het voeren overigens achterwege blijven, de pasgeboren jonge vogel heeft daarvoor voldoende reserve's bij zich. Steeds vers en zuiver drinkwater verstrekken is nu belangrijker dan ooit, zorg er tevens voor dat het eivoer niet bevuild kan worden zodat storingen voorkomen worden. Nooit eivoer toevoegen aan restanten, verstrek kleine hoeveelheden die snel opgegeten worden, eventuele restanten wegwerpen en drie of vier keer per dag een nieuwe portie verstrekken. Op deze manier kunt u veel narigheid voorkomen. Verstrek zeker als beginnend kweker uitsluitend goede kwaliteit eivoer, hetgeen niet te oud mag zijn. Let op de datum die meestal op de verpakking staat. Aan verpakt eivoer niets of uitsluitend wat vers hard gekookt ei-ei toevoegen, de eerste zes à zeven dagen liefst geen wit van eieren verstrekken. Ook eischaal mag je, fijngewreven, aan uw vogels verstrekken maar wat je ook verstrekt van eieren, altijd geldt dat de kooktijd zeven tot acht minuten geweest moet zijn. Dit om geen last te

Oranjeroodagaatschimmel

krijgen van ziekten veroorzaakt door de salmonella bacil.

Goede kwaliteit eivoer is er van verschillende merken voldoende te koop. Zodra men wat vorderingen heeft gemaakt met het kweken van vogels, mag er nagedacht worden over eigen samenstellingen kracht- en eivoer. Maak eivoer nooit te vochtig, zelf verstrek ik, eveneens om teveel vocht in de voeding te voorkomen, gedurende de eerste vier tot vijf levensdagen geen groenvoer, geen fruit en ook beslist geen gekiemde zaden, omdat dit alles m.i. voedingstoring in de hand kan werken. Na die eerste dagen mag er in kleine hoeveelheden wel verstrekking van groenvoer of fruit plaatsvinden maar pas op voor overdosering.

Ontstaan er ondanks alle voorzorgsmaatregelen toch problemen, zodat de jongen slecht groeien, geen gezonde kleur meer hebben maar er bleek uitzien, controleer dan meteen of er rode bloedmijten in het nest aanwezig zijn. Die zie je niet zomaar, door het binnennest eruit te tillen zien we soms op de bodem van het nestbakje een grijs uitzijende kluit die, als we erover wrijven, duidelijk de aanwezigheid van rode bloedmijten zal verraden. Dit komt dikwijls voor bij jongen van enkele dagen oud waaronder dan ook de meeste slachtoffers vallen. Bij houten nestbakjes met een mes tussen de kieren doorgaan waarna u bloedsporen zult zien als de gevreesde mijten aanwezig zijn.

Bij voorkeur dan nestbakje en binnennest vervangen door nieuw materiaal dat vooraf met eerder genoemd bestrijdingsmiddel is bewerkt, uiteraard voldoende laten drogen alvorens deze op te hangen, zoniet dan wordt het middel erger dan de kwaal. Over rode bloedmijten later meer.

Het is belangrijk om alle belangrijke gegevens op de kweekkaart bij te schrijven. In dit stadium kan dat o.a. zijn, de verdraagzaamheid van de man bij de pop en bij het nest, eventueel hulp van die man bij het voeren en het snel of

juist mindersnel opgroeien van één of meerdere jongen. Juist die snel groeiende jongen houden wij in de gaten om daaruit in later stadium, als zich geen negatieve aangelegenheden meer hebben voorgedaan, uw kweekvogels voor het volgende seizoen te selecteren. Zijn er meerdere niet snelgroeiende jongen, dus achterblijvers in het nest aanwezig, dan kan dat als oorzaak hebben dat de samenstelling van het ouderpaar een onjuiste keuze is geweest. Als dat de verwachting is, dan halen we de man tijdig bij de pop weg en laten we de pop alleen de ouderplicht vervullen. De volgende ronde geven wij haar een andere partner, die ook al enkele dagen of indien mogelijk liefst zo'n twee weken alleen gezeten heeft omdat er anders kans is dat de eerdere partner nog niet vergeten is met ruzie en geen bevruchting van het volgende legsel als gevolg.

Juist in de eerste twee tot drie weken is het overduidelijk te zien als wij met achterblijvers te maken hebben. Waren de ouders misschien toch te intensief om deze aan elkaar te paren?

Natuurlijk kunnen er in zo'n geval ook andere oorzaken zijn maar wij bekijken heel even die intensiteitsfactor. Eerder hebben wij gezegd, dat twee sterk intensieve partners geen verstandige keuze is voor partner vorming. Het is aan te bevelen om bij elk kweekkoppel, één partner te gebruiken die wat minder sterk intensief is dan de ander. Meestal,

Oranjeroodbrons

een uitzondering is o.a. de witte kanarie, zal de mindersterk intensieve vogel min of meer schimmel laten zien, deze zal ook een iets langere bevedering hebben. Dat min of meer is natuurlijk enorm rekbaar maar dient altijd afhankelijk te zijn van de sterkte van de intensiviteitsgraad van de partner. **Te intensieve nestjongen** hebben weinig dons, later dunne en korte bevedering, soms zelfs geen veerfjes rond de ogen en op het borstbeen. Later is de ruiperiode voor deze vogels vaak dodelijk. Onvoldoende levensvatbaarheid dus, u begrijpt dat de lethale, dus dodelijke werking ook tijdens de ontwikkeling van het embryo kan plaatsvinden maar bij jongen in het nest kunnen we wat zien, bij een afgestorven embryo kunnen we als leek niets zinnigs meer zien. Hebben wij twee dominant witte kanaries als kweekpartner, dan kan ook de dominant wifactor een lethale werking veroorzaken.

We zouden niet met inteelt starten, toch houden we in gedachten dat bij inteelt de vitaliteit van de nateel op de tocht kan komen staan. Inteelt is niets anders dan nauwverwante partners aan elkaar paren. Twee gezonde en **bij elkaar passende ouders** zorgen voor een vitaal nageslacht, die ouders **gezamenlijk** zijn het die de eigenschappen, zowel goede als slechte, van het nageslacht bepalen. Het is belangrijk dat wij steeds naar kwalitatief betere producten toe werken en dat kan, naarmate de beginnende kweker meer inzicht en feeling krijgt en die totale kennis ook later daadwerkelijk goed gebruikt. Kweekparen die goed blijken te zijn, moeten wij bij elkaar laten. Verbeteringen aanbrengen is een loffelijk streven maar hierbij is dat zeker niet weggelegd voor de beginnende kweker.

Bij normaal groeiende jonge kleurkanaries is het zo omstreeks de zesde levensdag tijd om de ring aan te steken. Niet teveel vasthouden aan die zesde dag, de juiste dag om de ring aan te

steken is het moment, dat u ziet dat de jongen hun ontlasting op de rand van het nest deponeren. Op dat moment is het gevaar, dat de pop in haar zuiveringsdrang de haar ongewenste ring met de vogel uit het nest werkt, tot een minimum beperkt. Let overigens bij elke nestcontrole op, dat de nestbodem van nestmateriaal voorzien blijft, zoniet dan is daardoor de kans op misvormingen aan pootjes en teentjes.

Voorzichtig met het aanbrengen van ringen, vrijwel elke keurmeester ziet tijdens het keurseizoen vogels met misvormde, ontbrekende of stijve tenen, vaak komt dat voor aan de achterteen van de ringpoot. Dat kan geen toeval zijn, de oorzaak is onzorgvuldigheid van de kweker tijdens het aanbrengen van de ring. Laat ook op het moment dat u de vogel van een ring voorziet, eventueel niet uitgekomen eitjes nog enkele dagen in het nest liggen. Dat nest moet ook gedurende de eerste week dat er jonge vogels zijn, zuiver en droog blijven. Is dat kleverig en vuil, dan het binnennest meteen vervangen, de oorzaak opsporen en maatregelen nemen. Vrijwel altijd moet de **oorzaak** van zo'n onregelmatigheid gezocht worden in de verstrekkingen, onjuiste samenstelling van het eivoer, onzuiver voer of vervuild drinkwater, overdosering van veel vochtbevattende voeding zoals fruit en groenvoer. Zijn de verstrekkingen juist en hebben uw vogels een zuivere, comfortabele kooi waarin ze zich thuis voelen, dan zullen hiergenoemde problemen zich zelden voordoen en zullen de re-

sultaten meestal goed zijn. **Zekerheid is overigens niet te koop**, daardoor kunnen zich teveel complicaties voordoen.

Rust niet alvorens u bij storingen de oorzaak hebt opgespoord, alleen als u de oorzaak van een probleem kent kunt u de **juiste maatregelen** nemen. De ervaren kweker kan u daarbij helpen.

Veel kwekers hebben het beste met hun vogels voor maar weten niet altijd wat het beste is, zeker is wel dat **hygiëne schone winst** is. Juist als het een tijdje probleemloos verloopt, wil die zorgvuldigheid en dikwijls daarmee de hygiëne wel eens wat afzwakken waardoor risico's op mislukkingen kunnen ontstaan. Laat dat bij u niet het geval zijn.

Tussen het moment van de ring aansteken en het moment dat de jonge kanarie het nest verlaat, zit ongeveer veertien dagen tijd. De jonge vogel is dan ongeveer drie weken oud maar is dan nog niet zelfstandig. Toch zal de pop, zeker als de man daarbij steeds aanwezig is geweest, omstreeks deze tijd weer aan een nieuw nest beginnen te bouwen. Daarover bij de volgende gelegenheid meer.

Tekst: A. van Eck
Foto's: W.D.H. Spijker

Het Blauwgrijze roodstaartje

(*Estrilda caerulescens*)

Tekst en foto's: Jelle van der Wal

Dit leuke vogeltje, wat voorkomt in West-Afrika, is een graag geziene gast in onze volières. Altijd zijn ze bezig waarbij ze, net als de mezen, zich ware acrobaten tonen zoals ze door de struiken klimmen. Voeg daarbij nog het feit dat ze niet agressief zijn en dan hebben we het dus over een ideaal vogeltje voor de volière. Er is enkel één nadeel: het broeden gaat vaak niet van een leien dakje. Dat het wel mogelijk is om een kweekresultaat te behalen, blijkt o.a. op de bondshow in Breda waar toch ook weer eigen kweekvogels zaten. Krap werk!

Net als de meeste kleine afrikaantjes hebben ze in de broedtijd een verscheidenheid aan levend voer nodig. Buffalowormen, geknipte meelwormen, mierrenpoppen, bladluis, alles is welkom als ze jongen hebben.

Als u wilt proberen ze te kweken kunt u het beste een volière, liefst dicht beplant, voor hun alleen inrichten. Als alles goed gaat zullen de vogels dan een vrijstaand nestje op of dichtbij de grond bouwen. Soms nemen ze ook wel een nestkastje waar we dan van te voren flink wat hooi ingestopt hebben. Als alles goed gaat komen er 4 tot 5 eitjes in die na ongeveer 11 dagen uitkomen. Ja, en dan wordt het dus levend voer aanslepen! Er zijn berichten dat sommige

mensen het deurtje van de volière dan open deden waarna de vogels buiten de volière op jacht gingen naar spinnetjes e.d. Als u niet te veel katten in de buurt heeft lopen, kan het misschien een oplossing zijn. U moet dan wel rond het uitvliegen zorgen dat het deurtje weer dicht is, dit is na ongeveer 2 weken. Op bijgaande foto's ziet u een Blauwgrijs roodstaartje dat zijn naam niet echt meer eer aandoet. Inderdaad, waarschijnlijk een mutatie. Ik kreeg dit vo-

geltje van een bevriende vogelwinkelier die wel in de gaten had dat er met dit vogeltje iets vreemds aan de hand was. Het lijkt erop dat het eumelanine plaatseelijk gereduceerd is. De oogstreep is b.v. duidelijk lichter geworden net als de lichaamskleur. De vleugeldekkveren zijn net als de staartpennen fraai omzoomd. Het rood is niet aangetast zoda: het waarschijnlijk geen pastelmutatie is. Ik houd het voorlopig maar op een isabelmutatie maar veeronderzoek kan waarschijnlijk pas echt uitsluitel geven. Nu is het ook nog niet zo belangrijk wat het precies is want mijn eerste zorg is om te proberen de mutatie vast te leggen. En zo gemakkelijk zal dat niet zijn want zoals u al in de aanhef heeft kunnen lezen is het niet zo'n makkelijke broedvogel. Maar ja, het vogeltje is kerngezond, zingt leuk

(is dus een man) en met het wildkleur popje wat ik er ook bijgekregen heb, gaat hij deze zomer in een aparte volière. We zien wel wat het wordt. Nog even dit; als u Blauwgrijze roodstaartjes naar een tentoonstelling inzendt, let dan speciaal op de broektekening. De witte stippen moeten aanwezig zijn en het missen hiervan wordt met minimaal een punt bestraft. Het is maar dat u het weet!

De vogels van China - door G.M. Essenberg

De Chinese of Mandsjoerijnse kraanvogel - *Grus japonensis*

Inleiding

In het kader van de China-manifestatie in diergaarde Blijdorp te Rotterdam wil ik in diverse artikelen u wat vertellen over de vogels van China. Helaas kan ik maar een heel klein puntje van de sluier oplichten want China is zeer rijk aan vogels. China heeft 88 vogelfamilies die weer bestaan uit 1195 soorten en vele ondersoorten.

China is een van de grootste landen van de wereld, de oppervlakte bestaat uit 9.6 miljoen vierkante kilometer. Omdat China zo groot is, komen er verschillende klimaatzones voor, hierdoor komt het dat diverse vogels alleen in de koude gebieden voorkomen en anderen weer in de warmere streken. Om een kleine indruk te geven hierover, zal ik in het kort de grenzen van China beschrijven. De noordelijke grens wordt gevormd door de Sovjet Unie en Mongolië, de zuidelijke grens door Noord Vietnam, Laos, Birma, India, Bhutan en Nepal, de westelijke door Pakistan en Afghanistan; de oostkust van noord naar zuid wordt begrensd door de Gele zee, de Oostchinese zee en de Zuidchinese zee.

Na deze korte inleiding wil ik een van de mooiste en zeldzaamste vogels van China voor u beschrijven.

Soort en herkomst

De Chinese kraanvogel komt uitsluitend voor in Mandsjoerije, dit ligt in Oost China. Deze kraanvogel meet 1.52 m en heeft een spanwijdte van 2.25 m. Deze soort is zeer zeldzaam en de wereldpopulatie wordt geschat op ongeveer 500 vogels. De Chinese kraanvogel kenmerkt zich door zijn contrastrijke zwart-witte verenkleed. De kop en de nek zijn zwart, met uitzondering van een kruinvlak die tot de ogen reikt. Op het voorhoofd is de prachtige rode vlek te zien, zijn lichaam is zuiver wit, alleen de kleine slagpennen zijn zwart. In de vlucht vormen zij een zwarte achterrand

aan de vleugels. De pootkleur is zwart en de snavel is beenkleurig.

De luchtpijp kan wel 1.5 m lang zijn, deze ligt voor de helft opgerold in het borstbeen. Aan deze enorme lengte van de luchtpijp danken de kraanvogels hun trombone-achtige geluiden die ver in de omtrek te horen zijn.

De kraanvogeldans

Al in het vroege voorjaar voordat het broedseizoen begint vertonen zij hun spectaculaire dans. Ze lopen dan met stijve pasjes en half uitgespreide vleugels om elkaar heen soms buigend of zich geheel uitstrekkend. Als het tempo van de dans toeneemt springen ze in de lucht, soms opvliegend tot 4-5 meter waarna ze traag weerkomen.

Tijdens de dans gooien ze met takjes en bladeren in de hoogte en pikken ernaar als ze weer neervallen. Tijdens deze balsingen laten ze ook soms hun luide

roep horen. Deze dansen worden ook door jonge vogels uitgevoerd.

De broedgewoonten

Kraanvogels broeden vaak in verlaten moerassen, hier maken zij een nest van plantaardig materiaal, soms in stilstaand water van enkele centimeters diep. Op de droge grond hebben zij een eenvoudig nest van wat platgetrapte vegetatie. Meestal worden 2 eieren gelegd met een tussenpoos van twee dagen. De vogel begint direct te broeden, zodat het eerste ei altijd eerder uitkomt dan het tweede. Het kuiken kan direct lopen en verlaat het nest onder de hoede van het mannetje terwijl het vrouwtje doorgaat met het bebroeden van het tweede ei. Komt dit later ook uit, dan nemen vaak beide ouders een jong onder hun hoede. De jongen groeien snel op en kunnen op een leeftijd van 9 of 10 weken al vliegen. De jonge vogels hebben dan

Standaard in praktijk

Goudsatinet

nog hun jeugdkleed wat bruinig van kleur is.

Kraanvogels leven in groepsverband en na broedtijd trekken zij weg naar hun overwinteringsgebieden. Zij vliegen dan in V-formatie, tijdens deze vlucht laten zij hun luide roep horen.

Voeding

Kraanvogels eten veel plantaardig voedsel zoals: vruchten, wortels en bladeren. Zij nemen echter ook wel dierlijk voedsel tot zich zoals: wormen, slakjes en kleine insecten. In gevangenschap eten zij voornamelijk gesneden appel, peen, sla, een graanmengeling en opfokkorrels, tevens wat meelwormen e.d.

Epioloog

Met andere diertuinten over de hele wereld houdt de diergaarde een stamboek bij van deze kraanvogels. Elk jaar worden enkele van deze Chinese kraanvogels in deze tuin geboren, die later weer voor verdere voortplanting zullen zorgen elders in de wereld. Deze zeldzame vogels zijn te bewonderen op een van de weiden van de diergaarde, hier kunt u hun baltsingen aanschouwen en hun roep horen.

Literatuur

Grote spectrum encyclopedie -deel 4 - 1975, China blz. 94- algemene gegevens.
The birds of China -R. Meyer de Schauensee -1984.

De rugbestreping van een goudsatinet moet kort en smal zijn, duidelijk aanwezig in de flanken. De vleugel- en staartpennen zeer lichtbruin in overeenstemming met het pigment in de bestreping. Het mag beslist niet te verzonken zijn, m.a.w. bijna niet meer zichtbaar. Het pigment bestaat uit eumelanine in de bestreping, vleugels en staart. Wat niet meer aanwezig kan zijn is het tusseliggende bruinphaeomelanine. Mocht het pigment te ver verzonken zijn, gebruik dan kweekvogels met een wat duidelijker en/of donkere bestreping. Het kan wel eens zijn dat men vogels uit de bruinserie moet gebruiken waarvan eigenlijk het pigment te donker is. Dit kan men door verder kweken weer in de juiste proporties brengen.

Een goudsatinet is een intensieve vogel, dus kortbevederd. Bij het samenstellen van de kweekparen paart men geen twee partners aan elkaar die te intensief zijn maar altijd een van de ouders intensief en de ander iets lichtschimmel, dus met iets langere bevedering.

De bijkleur is goudgeel. De goudtint, zoals we die noemen, moet wel zuiver en diep van tint zijn, over het gehele lichaam verdeeld en doorlopen in vleugel- en staartpennen. Door het ontbreken van eumelanine in de ogen zal een goudsatinet rode ogen bezitten.

Kweekadvies

a. Man goudsatinet maal pop goudsatinet lichtschimmel of man goudsatinet

lichtschimmel maal pop goudsatinet, geeft alleen mannen en poppen goudsatinet.

b. Man goudisabel split satinet lichtschimmel maal pop goudsatinet, hieruit verkrijgt men goudsatinet mannen en poppen, mannen goudisabel split satinet, en goudisabel poppen.

c. Man goudsatinet maal isabel pop, lichtschimmel en goede goudtint. Alle mannen zijn split voor satinet en de poppen zijn allemaal satinet.

d. Man goudisabel licht schimmel, goede goudtint maal pop goudsatinet. Hieruit kan men verkrijgen mannen goudisabel split satinet en alle poppen zijn goudisabel.

Voorkomende fouten pigment

Bestreping te breed en te lang, te licht en/of te donker. Te veel of te weinig pigment in vleugel- en staartpennen. Geen of zwakke flankbestreping.

Voorkomende fouten bijkleur

Goudtint niet diep en zuiver genoeg. Niet volledig intensief. Goudtint loopt niet ver genoeg door in vleugel- en staartpennen. Bijkleur in flanken, dijen, onderlichaam en/of borst te licht.

Wat betreft de tentoonstelling benaderen de mannen het dichtst de standaard. De poppen bezitten over het algemeen een mindere diepe goudtint, we noemen dat is wat te mat van indruk.

Piet Verdult

Geslachtsbepaling d.m.v. Chromosoomonderzoek

In de literatuur worden meerdere methodes beschreven om het geslacht bij monomorfe vogels te bepalen. Bij iedereen is wel bekend dat de meest gebruikte en meest snelle methode van geslachtsbepaling de endoscopische bepaling is. Het is al weer bijna 14 jaar geleden dat mijn eerste experimenten begonnen zijn en dat het alweer 13 jaar geleden is dat ik deze endoscopie zodanig onder de knie had dat ik het in de praktijk bracht.

Sindsdien heb ik geprobeerd deze methode steeds meer te perfectioneren. Op dit moment gebruik ik de meest geavanceerde apparatuur wat er te krijgen is. En met de technisch bijna volmaakte narcosetechniek is deze methode een bijna feilloze geworden... hoewel ik nog steeds bezig ben om de endoscopie verder te vervolgen, immers men mag nooit tevreden zijn...

Een andere methode van geslachtsbepaling is het onderzoek d.m.v. chromosoomonderzoek. Deze bepaling berust op de volgende gegevens: Wanneer we kijken naar de afzonderlijke chromosomenparen, dan blijken ze allemaal gelijkvormig te zijn. Er is echter één chromosomenpaar welke een afwijkende vorm en grootte bezit. Deze chromosomen zijn verantwoordelijk voor de vorming van het geslacht. Het geslacht wordt dus op het moment van de bevruchting vastgelegd.

Nu hebben mannelijke vogels, in tegenstelling tot mannelijke zoogdieren, twee gelijkvormige geslachtschromosomen. Bij vogels worden deze Z-chromosomen genoemd. Bij vrouwelijke vogels zijn de geslachtschromosomen niet uniform. De grootste worden ook Z-

chromosomen genoemd, terwijl de gepaarde, veel kleinere W-chromosomen worden genoemd. Wanneer we nu in staat zijn de geslachtschromosomen zichtbaar te maken, moet het mogelijk zijn om aan de hand hiervan het geslacht te bepalen.

Het gaat er nu om delende lichaamscellen te verkrijgen, want alleen in delende cellen zijn de chromosomen zichtbaar. De bewuste cellen kunnen verkregen worden uit de veerpulpa van groeiende veren, met name uit de bloedpennen van vleugel of staart. Juist in die pulpa zitten veel delende cellen. Maar dit materiaal is niet altijd en op elk moment te bemachtigen, met name niet wanneer de vogel de volledige rui achter de rug heeft. Wil men juist van zulk een vogel veerpulpa (=een bloedpen) bemachtigen dan moet men ongeveer 14 dagen vóór het onderzoek een paar staart- of vleugelpennen uittrekken.

Tentijde dat ik met de endoscopie begon stond de chromosoomanalyse nog in eerste kinderschoenen. Het was al wel te doen bij die vogels, die grote geslachtschromosomen bezaten, zoals bijv. bij kraanvogels het geval is. Maar ook deze techniek raakt zo langzamerhand uit de kinderschoenen. Met nieuwe kleurtechnieken zijn de geslachtschromosomen beter zichtbaar te maken. Er zijn enkele nadelen ten opzichte van de endoscopische geslachtsbepaling. Zo is deze bepaling nogal tijdrovend. De cellen in de veerpulpa moeten op kweek gezet worden en daarna moeten deze met een sterk vergrotende microscoop beoordeeld worden. Het behoeft geen betoog dat dit alleen gedaan kan worden in een zeer

specialistisch laboratorium. Het behoeft ook geen betoog dat de kosten nogal wat hoger uitvallen dan bij de endoscopie.

Een voordeel is dat dit onderzoek ook bij jonge vogels gedaan kan worden. Vogels -vanaf ongeveer 5 à 6 weken- kunnen met deze methode onderzocht worden. Maar ook bij kleine vogels (kleine tropische spreeuwen, zeer kleine exotische duiven) kunnen met deze methode onderzocht worden. Ook bijv. jonge ara's, kakatoes, toeracos enz. enz. komen hiervoor in aanmerking. Zoals reeds vermeld komen kraanvogels hier zeer wel voor in aanmerking. Pelikanen kunnen endoscopisch absoluut niet gesext worden, omdat de anatomische verhoudingen dermate ingewikkeld zijn. Deze vogels kunnen dus zeer goed chromosomaal gesext worden. Ook zijn er enkele bijzondere eendesoorten, die cloacaal moeilijk te sexen zijn.

Al met al is de chromosale geslachtsbepaling dus een goed alternatief voor die vogels die niet voor endoscopie in aanmerking kunnen komen. Vanaf nu is het ook mogelijk voor de Nederlandse liefhebber om hun vogels te laten sexen d.m.v. chromosoomonderzoek.

Ondergetekende heeft voor Nederland de alleenvertegenwoordiging gekregen van Databird Worldwide Scientific LTD. Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot:

G. Th. F. Kaal, dierenarts voor Vogels,
(uitsluitend voor geslachtsbepaling.)
Tel.: 033-611671.

“Het waarom”

Lars Z. de Liefde schrijft in *Onze Vogels* Februari 1990:

Beleef vreugde aan uw vogels.

Ik wil hem aanvullen. Laat de vogels ook vreugde aan de liefhebbers beleven.

Als je vanuit dit standpunt liefhebber bent, gaat er bijna niets fout. Ben al jaren met vogels bezig, altijd bescheiden, zodat ik het kan overzien en het werk aan kan. Ik heb geen batterijkweekkooien en geen fabriek. Tien koppels, méér komen er bij mij niet in, en toch heb ik op tentoonstellingen altijd goede punten behaald. Na drie jaar bijna of geen vogels door omstandigheden gehad te hebben, ben ik weer begonnen met wat stammen op te zetten. Vandaag 28 februari 1990 zijn er al 23 vogels geringd. Dit van de zes koppels. Vroeg, zegt u, terecht maar... twee rondjes vind ik genoeg en in mei zijn er bij mij geen nesten meer.

Vanwege mijn werkzaamheden gaat bij mij het licht 's morgens aan van 7.00 tot 8.00 uur en 's avonds is het licht tot 19.00 uur aan, want ik wil minimaal mijn vogels tweemaal per dag verzorgen. In januari loopt het licht door tot 20.00 uur. En dan worden je vogels rijp. Toch heb ik mijn vogels in september tot november aangeschaft. Niet zomaar lukraak gekocht, maar met zorg en overleg. Op de eerste plaats zocht ik naar mijn oude kleur, de zilverisabelpastel, die vond ik bij een liefhebber in Breda. Deze kweekt al vele jaren die kleur, dus ik erop af. Met de kennis die ik in de jaren heb opgedaan, zag ik op het eerste gezicht dat ik de vogels die ik zocht, had gevonden. Levenslustig, goed in de veren en in het vlees. Controle in de kooien leerde mij, dat deze luisvrij was, geen vlekjes of sporen van neten of uitwerpselen. Dus de vogels uitzoeken en in de T.T.-kooien. Het waren rustige, mooie in konditie gebrachte vogels. Mijn keus was toen gemaakt. Bij deze liefhebber kocht ik vier koppels.

Graag nog een ander soort erbij; dat moest een postuurvogel worden. Mijn keus viel op de Noord Hollandse Frisé. Een afspraak gemaakt met een kweker uit Udenhout. Van liefhebbers had ik gehoord dat het een betrouwbaar adres was, dus contact opgenomen. Als je zelf niet in het bezit bent van een

auto, wordt zo iets moeilijk. Het geluk lachte mij toe. Samen met een collega moest ik op werkbezoek in Zaltbommel. Duste telefonische afspraak gemaakt met de kweker uit Udenhout. "Zet voor mij maar een paar koppels frisé's apart. Voor uitzoeken heb ik geen tijd". Dat ik bij een echte liefhebber kwam, bleek toen ik in zijn kooi kwam. Prachtige exemplaren had hij klaar staan. De koop was snel gesloten van mijn kant uit, doch de kweker maakte mij erop attent de vogels toch op gezondheid te controleren. Dit heeft geen tien minuten geduurd.

Deze twee koppels hebben al zeven jongen zelf grootgebracht. Als je met goede vogels begint en goed verzorgt, gaat het niet mis, ook al is het slecht weer.

Mijn vogels worden in de vluchten als volgt verzorgd. Gewoon elke dag vers water, iedere dag schoon voer, ook een

schone bak. Een bakje eivoer 1x per dag. Geen onkruidzaad, maar een mengsel wilde zaden. Soms een stukje appel of wiltof. Schoonmaken van de vluchten minstens eenmaal per week.

Half januari heb ik de mannen uitgevangen. De poppen konden ongestoord vliegen en onderling ruzie maken. Eind januari alles bij elkaar gezet. Gelijk werden nesten gemaakt. Snel had ik de eerste eieren. En werkelijk allen bevrucht!! Een enkel eitje was na twee dagen na de eerste uitkomsten nog heel, dus die heb ik weggegooid. Deze jongen hebben toch geen levenskansen en is het nest voor de pop niet zo groot. Na vierentwintig uur krijgen ze van mij Cédé-eivoer, net niet droog. Rul maken doe ik met gekiemd zaad, en dat krijgen ze twee tot driemaal daags. Broedkooien maak ik nu minstens tweemaal per week schoon.

De jongen zijn nu goed in de veren en verlaten al de nesten. Toch zijn ze pas ongeveer twintig dagen oud. Het gehele gezin gaat in vluchtjes. Man en pop baden dat het een lust is en voeren hun kroost konstant. De kroost wordt veel vrijer, ze fladderen gelijk naar de zitstokken, ontwikkelen veel sneller en je hebt er zelf veel plezier in. Zijn de jongen ongeveer dertig dagen, dan gaat de pop terug de broedkooi in, kan zich weer voorbereiden voor het volgend legsel. Begint ze te vlechten, dan gaat ook de man terug.

Na twee ronden is het over, geen derde! Volgend jaar wil ik weer met de oude kweken, dus rust tot februari 1991. Resultaten zijn bij mij wel altijd goed, kwaliteit eveneens. Kasplantkanaries heb ik beslist niet. Vogels kweken is een genot, maar kost tijd en verzorging en veel aandacht. Mijn eind-totaal zal uitkomen op vijftig jonge vogels en gegarandeerd, dat de selectie-groep voor de aankomende T.T. zijn punten haalt.

Tekst: G. Sips
Foto: W.D.H. Spijker